

KUMLA JULBLAD

1940

* MILSTENEN *

HELL DIG, GRÅ EREMIT, DU VANDRARES
VÄN! LÄT OSS SPRÅKA, TY SVAL ÄR E-
KARNAS SKUGGA + STOLT PÅ DITT ÄR-
RADE BRÖST DU BÄR UNDER MOSSAN
TREDJE GUSTAFS NAMNBOKSTÄVER
I RISTNING + MORGONTIDIGA SLÄN-
DOR BREDA I FÄRAN VINGARNAS
SILVER, OCH HÖR. HUR DET PLAS-
KAR OCH DROPRAR BORTA VID
KLYFTA OCH KÄRR, DÄR SMY-
GANDE VÄTTAR TASSA PÅ TU-
VORNAS RIS OCH DRICKA UR
HANDEN! * MÅNGA DU RASTA
SÅG SOM JAG VID DIN FOT, FAT-
TA RÄNSELN OCH GÅ SOM JAG
OCH FÖRSVINNA, + VET DOCK
GAMLING, ATT SKOGOMSUSA-
DE TIMMAR STUNDA SOM HÄR
DE GÖMMAS I RÄNSELN OCH
LOCKA STUGUSITTARN I ÅRENS
VINTER TILL DÖRREN + KOM,
HAN SÄGER, DU STILLA OCH VI-
TA MOLN, DRÖJ EN STUND PÅ DIN
FÄRD, KOM HUMLOR OCH BIN!
VI FÖRSTÅ VARANDRA OCH ÄRO
FÖRTROGNA." + VANDRARENS MIN-
NEN HJÄLPA HONOM ATT LUTA
LUGNT SITT HUVUD TILL RO OCH
ÄN UNDER KULLEN VISKAR HAN I
SIN DRÖM: "KOM, SYLVIA, SJUNG SJUNG
FÖR OSS OM DE DÖDAS OCH LEVANDES IVCKA!"

VERNER VON HEIDENSTAM

MILSTEN

GJORD VID YXHULT SOM PROV FÖR KRO-
NANS RÄKNING NUPÅ SKANSEN I STOCKHOLM

Var placera pengar?

Fonder å Kronor
162,000,000:—
ge Er önskad trygghet för insatta medel

SKANDINAVISKA BANKEN

K U M L A

KLICHÉER - TECKNINGAR - RETUSCHER

KUMLA JULBLADS omslags- och övriga klichéer äro sedan många år tillbaka utförda hos oss

F i r m a n g r u n d a d 1 8 9 3

Tel. 10477

AXEL BARR • KLICHÉANSTALT • ÖREBRO

Fånga Jultomten
med en

“Kino-Kamera“

från

ALBUM
RAMAR

SUNDBERGS

Platsens ledande i allt fotografiskt Tel. 78

Gör Edra Julaffärer

i _____

**Hildur Magnussons
Garnaffär**

Kumla

Telefon 196

Nyttiga Julklappar

köpas bäst i

SKOCENTRALEN

Tel.
87

Rikhaltig sortering av de bästa fabrikat av
Skodon, Tofflor, Bottiner
och **Galoscher** till fabrikspriser

Albin Engqvist

1:sta klass Herr- & Damskrädderi

Kumla

Tel. 198

In- och utländska tyger i lager

Björkmans Konditori

Torget, Kumla Tel. 184

Rekommenderas

Moderna lokaler, lämpliga
för föreningsamkväm, be-
gravningar m. m.

Julens Blommor

Hyacinter, Tulpaner
Begonior, Cyclamen
m. m.

**KATRINELUNDS
HANDELSTRÄDGÅRD**

Sörby, Kumla
Telefon 399

För Julbladets första sida svarar i år Byggnadsintendent H. Julin, Stockholm, som vid tiden omkring sekelskiftet var anställd som ritare hos Yxhultsbolaget. Tack vare hans stora intresse för vår ort, har utg. fått mottaga mycket värdefull hjälp vad beträffar tidningens innehåll och utstyrel. Själva har J. såväl i år som föregående år medverkat med intressanta skildringar om äldre tiders Yxhult. Ett varmt tack härfor, vilket också bringas Julbladets övriga medarbetare och sympatisörer.
UTGIVAREN.

Fridsfursten

Jes. 9: 5-6.

Profeten Jesajas levde i gudstrons klara och höga rymd. Hans blick nådde vida, långt utöver vanliga människors synfält. Profeten levde i en blodig och hemsk tid. Krigets fador vältrade fram över hans arma folk. Döda och stympade människor var en alldaglig syn för denne gudsmän. Trots detta siade han med kraft och skärpa om Fridsfursten, som skulle förvandla allt, som skulle förinta krigets spår och skapa fred mellan folken och frid i människohjärtana.

Vad framtvingade denna profetia? Huru kunde denne man genom röken från brinnande städer och byar, ur lärmel från vapnen och ur de döendes och särades jämmer förnimma denna underbara framtidsyn? Mänskliga förklaringar komma här till korta. Det var helt enkelt ett Guds under. Gud själv verkade denna framtidsyn hos sin tjänare Jesajas. Profeten förnam, huru Gud var verksam trots människors hat och ondskor. Framförallt förnam han Gud i sitt eget hjärta, som där lovade, att Han till sist skulle föra rätten och barmhärtigheten till seger. Profeten trodde på sin Gud.

Vår tid är lik profetens egen. Men äga vi hans tro på Fridsfurstens seger? Är det icke i stället så, att vi förtvivla? Skola vi se på människorna och döma av vårt eget väsen blir inel övrigt atom fullständig misströstan. Låt oss följa Jesajas föredöme och söka oss till Gud. Gud vill verka samma under hos oss, som hos sin tjänare profeten. Denna under sker inför det lilla Jesusbarnet, vars födelse profeten förordade, och vilken vi na återuppleva i julens högtid. Huru se vi icke i Kristus den kämpande Fridsfursten, som aldrig giver upp, utan ständigt ivrar för frid och försoning. Huru förnimma vi icke, att Han kämpar för vår egen själ mot dess ondskor? Huru står det icke klart för oss, att Han lever mill i vår olyckliga värld den dag, som är, kämpande för sanning och rätt, såsom Han gjorde i Judaland alltill döden på korsel? Ondskan lycktes där segra i den smålliga döden på korsel, men Gud lät nederlagets lecken bliva segerlecken för tid och evighet. Huru otaliga människoskaror hava icke förnummit friden och hjärtans salighet inför det lecknet? Profetens segertro skall bliva vår, om vi blott betrakta Fridsfursten och Hans verk. Inför den synen skola även vi vinna den fjurrskådande blicken, som mill igenom eld, död och förtätad ondskor ser Fridsfursten föra sitt verk till seger. Nu bliver Jesajas underbara budskap icke längre tomma ord utan en levande tro hos oss. Med denna visshet i hjärtat skola vi kunna hårda ut i dessa lunga dagar och med hopp och tro se mot framtiden, som Fridsfurstens segerbylte. Men det får icke bliva ett stilla väntande med armarna i kors, utan det måste bliva en väntan fylld av kamp för friden och barmhärtigheten.

Med en innerlig förhoppning att denna profetens syn skall bliva allas vår egendom sänder jag genom dessa rader en värdsam hälsning till alla mina kära vänner inom Kumla församling.

Eder

KL. I:SON LUNDIN.

Kanske står ingen plats, där jag haft prästerlig tjänstgöring, så inpräntad i minnet som just Kumla. Dagligen får jag också påminnelser därom. De olika gåvorna, skrivstället på mitt arbetsbord, ljusstakarna, som ländas vid vigslar, silverskålen, i vilken de små döpas, allt detta för mina tankar till Kumla församling och den tid jag hade förmånen att där få vara verksam.

Nu ligger den tiden bakom, men erfarenheter och minnen äro alljämt lika levande. De tala om Eder, mina vänner i Kumla, om all vänlighet, all uppmuntran, all hängivenhet mot kyrka och kristendom. Och detta har bidragit till att i mitt hjärta samla en fond av oförtrötlig arbetsvilja och oförfärd arbetsmod till den heliga tjänsten. Gud give, att det kunde växa sig starkare allestjer som ären gå! Om vi vilja nå framåt i detta verk, då måste vi utvecklas. Då få vi icke slanna i stilla begrundan inför dagar som gåll. Då måste vi fram till större frimodighet och större kärlek till verket.

Väl kunna olika förhållanden och möjligheter ställa olikarlade och växande krav på oss. Men vi få dock alltid minnas Herrens ord. »Min nåd är dig nog, ty kraften fullkomnas i svaghet».

Det är om denna nåd julbudskapet talar till oss. När världen var mörk och människorna gingo vilse, då lät Gud kraften fullkomnas i svaghet. Då sände han Frälsaren i det svaga barnets gestalt. Därför må molnen hopa sig vid horisonten och stormar blåsa upp, därför må mänskliga konstruktioner falla i spillror och allt synas i upplösning. Ett vel jag dock, som består: Guds nåd, var morgon ny.

Klarare har aldrig detta ord ståll för mig än när den stora lampan i Kumla kyrktorn varje jultorgon lyst över slätten. Mot den mörka bakgrunden kastade den ut sina strålknippen, allt under det församlingen samlades till att hylla världens Frälsare. Vilda skall detta budskap alljämt föras ut. Till missmodiga och förtvivlade, men ock till långtansfulla själar skall det ljuda med psalmsångarens ord:

»Vänligt över jorden glänser
strålen av ett himmelskt hopp».

Och denna hälsning vill jag föra till Eder alla med dessa rader.

K.-ERIK WOLF.

Då kanske jag törs ta en brödbit...

Kumla-minnen från förra världskriget

Av Folkskollärare Josef Svensson

När det i fjol höst från England meddelades, att man beräknade, att kriget skulle hålla på i tre år, var det med en känsla av förfäran och smärta man tänkte på den arma mänskligheten. Skulle det verkligen vara möjligt att med alla de moderna mordvapnen ha några människor kvar att skjuta ned efter tre år, eller skulle kanske det mera långsamt verkande men inte mindre förfärliga uthungningskriget ta död på människorna? Och detta på vår givmilda jord, som gäve bröd i överflöd!

Tanken löper nu gärna tillbaka till förra krigstiden 1914—1918. Jag vill på begäran av Kumla Julblads utgivare nedteckna några personliga minnen.

Det blev också då liksom nu ett riv efter varor. Handl. Sandahl i Hörsta säger sig aldrig glömma den mändagen närmast efter krigets utbrott. Hela dagen stod det 5—6 hästak ute på gården. Hustrurna voro pinade av ångslan för männen, som skulle ut, och hr Sandahl säger, att detta var stående samtalet. Bland varor, som var stor efterfrågan på var salt i första rummet. Allt gick åt, även hösaltet.

Livsmedelsnämnd tillsättes.

I slutet av 1915 märktes stora svårigheter med försörjningen, och dyrtid rådde. Den 28 dec. begärde kommunalstämman i Kumla hos Kungl. Maj:ts befallningshavande tillsättande av en livsmedelskommission för Kumla kommun. Som lämpliga personer föreslogos grosshandl. Erik Olsson, stationsinspektör E. Scholander, handl. Oskar Luthell och J. W. Johanson samt lägenhetsägaren P. G. Gustafsson. Den 8 febr. 1916 beslöt stämman i anledning av skrivelse från länsstyrelsen att tillsätta en livsmedelsnämnd och valdes ovanstående personer härtill.

Under 1916 försämrades läget alltmera, och i kommunalnämndens protokoll den 19 oktober nämnas sockerkorven, som skulle utdelas av nämndens ledamöter, och den 19 dec. skriver nämndens ordf. Lars Pärsson, Blacksta, efter att ha konstaterat, att arbetet i fattigvårdens tjänst kunnat fortgå så ostört och jämnt, följande:

»Av tecken att döma synes måhända år 1917 bli en märkesår i fattigdomens annaler, alldenstund hungersnöd synes hota, såvida icke en och var blir hushållsam och spar på det dagliga brödet. Under intrycket av denna allmänna fattigdom på bröd och brödsäd i hela världen, känner nämnden mer än vanligt ett vemodsfyllt ansvar framför den arbetsbörd, som kanhända träder nämnden tillmötes vid tröskeln av år 1917».

Redan den 2 januari möter brödsädesregleringen i nämndens protokoll, då nämnden föreslår Kungl. Maj:ts bef.

indela kommunen i 4 distrikt: municipalsamhällets samt socknens norra, östra och västra med resp. Erik Olsson. Kumla, Erik Jonsson, Ekeby, Johan Larsson, Blacksta, och Jonas Erik Andersson, Via, som ordf. samt resp. Arvid Olsson, Josef Svensson, C. A. Carlén och Erik Ekdahl som kronombud.

Nu några personliga minnen från norra distriktet.

Arbetet sköttes av en kommitté, som utom ordf. bestod av ledamöter från distriktets olika delar. Jag tjänstgjorde också som ordförandens skrivbiträde.

Alla personer skulle deklarerat sina innehav, och så skulle kommittén räkna ut, vad var och en skulle få ha kvar till sitt självhushåll, eller hur mycket brödkort det skulle utgå till varje familj. Kommittén hade först sammanträden hos de olika ledamöterna, som på så sätt fick svara för maten åt kommittén var sin gång. Det arbetades ordentligt, men det var inte brist på mat—tills vi hade räknat ut vad var och en skulle få.

Med förvaltare Mannerfelt i 30 gr. kyla.

Varje självhushåll fick 12 kg. brödspannmål pr månad. Havren var fri, och jag minns, att jag fick en påse havremjöl av förvaltare Mannerfelt för att dryga ut vad jag fick på mina brödkort. Jag var många gånger hos honom och vi sutto till kl. 12 om nätterna, någon gång till 2, och arbetade, och han skjutsade i släde hem. Jag minns en natt det var mer än 30 grader kallt, då vi gingo till stallet, där förvaltaren selade på hästen, varefter han körde över Norra Mosgårderna och genom Ekeby till Hörsta. Jag måste allt ibland ta tag i näsan och vrida, så den inte skulle frysa till is.

Det dröjde inte länge, förrän självhushållens ranson fick reduceras till 10 kg., och då fick allt räknas om igen. Då kom, minns jag, en gammal bonde, en genomärlig person, till mig djupt bekymrad. Han hade gjort fel vid sin deklaration: han hade räknat med skorpor och paltbröd, allt på hektogrammet. På våren fick han en dräng, och drängen sa' att han skulle ha bröd, det fick ske på vilket vis som helst. Bonden åt själv intet bröd, men när det nu skulle minskas på ransonen, då blev det omöjligt. Jag funderade, hur det skulle vara möjligt att räta till felet med hans paltbröd, som ju skulle ha varit fritt. Några paragrafer fanns inte att gå efter. Men jag räknade, att drängen kommit till hushållet en månad tidigare, och så fick bonden behålla kvar spannmål för denna tid. »Då kanske jag törs ta en brödbit», sade han.

Vår Herrekiperingsavdelning

erbjuder **E d e r** det största
urval av praktiska och trevliga

JULKLAPPAR
som alltid äro välkomna för en herre

BIENGTSONS, KUMLA

Inte kan du väl göra oxen till en häst.

Det blev också beslag på havren. Då skulle den deklarerar. Då satt Erik Jonsson och jag i »norra kammarn» hos honom och arbetade med detta. Flickorna hans skulle ligga i soffan där, kunde ju absolut inte vänta ut oss om nätterna. De måste ju ock lägga sig. Och där sovo de så gott, medan Erik och jag »adderade kolumn efter kolumn. Erik Jonsson var säker att räkna.

En kväll var »norra kammarn» alldeles full med bönder, som ville ha hjälp med sina havredeklARATIONER. Då var där en, som bland andra kreatur också hade en enbets-oxe. Erik Jonsson fyllde i. Men då såg jag att han satte oxen i kolumnen för hästar, och anmärkte detta. Men det ville han just inte höra på, varför jag sa: »Inte kan du väl göra oxen till en häst». Då sköt han upp glasögonen i pannan och kikade på avstånd på papperet och sa: »Det struntar jag i». Jag misstänker, att Erik Jonssons goda hjärta var med och ville hjälpa oxen till några havrekorn, som ju eljest var förbehållna hästarna.

Ordföranden hade mycket arbete med alla malkort och utsädeskort. När våren kom, fick han ta med sig blanketter utåt ängen, så folk kunde få nträttat där. Det hände en gång, att en kom kl. 1 på natten och ville ha malkort. »Vad kommer du så här dags för?» frågade Erik Jonsson. »Jag trodde, jag skulle träffa dej säkrast hemma», blev svaret.

När Erik Jonsson kontrollerade.

I »norra kammarn» fick Erik Jonsson till slut en stor trave med påsar, innehållande slösäd. Om en person ville dryga ut sitt knappa mjölkförråd med att mala slösäd, kunde han få ett malkort härför, men då skulle ordf. ha prov på säden, så han vid kvarnen kunde kontrollera, att det var den sorten, som maldes. »Var du sta och kontrollerade?» frågade jag, då det en gång blev tal om detta. »Asch nej, inte gjorde jag då, någe».

Sedermåra inrättades enligt beslut i aug. 1917 en särskild livsmedelsbyrå vid Kumla med Bror Andersson som föreståndare och P. J. Norell som medhjälpare. Anders Andersson i Ekeby och jag skötte utdelningen av kort och hjälpte till med deklARATIONER i vår rote, och det är många episoder från detta arbete, som vore värda att nämnas, men det skulle föra för långt.

10,000 till livsmedelsnämnden.

I kommunalstämmans protokoll den 9 maj 1917 omnämnas arbetarnas »hungerdemonstration» den 25 april, i vilken deltagit omkring 2000 arbetare från samtliga fabriker. Kumla mejeriförening, vissa handlande och socknens livsmedelsnämnd hade uppvaktats i syftmål att vinna ändring i livsmedelsfrågans bekymmersamma läge. En deputation hade uppvaktat kommunalnämnden och begärt framläggande av förslag för kommunalstämman om anslag till livsmedels-

I »norra kammarn» hos Erik Jonsson

nämnden för inköp och tillhandahållandet av en del livsmedelsnödenheter till lägsta möjliga pris, särskilt då salt fläsk, vilket fläskjobbarna borde hindras att taga hand om.

Kommunalnämnden föreslog i anledning av framställningen stämman bemyndiga nämnden att upptaga ett lån å 10,000 kr. som räntefritt skulle få disponeras av livsmedelsnämnden för fläskinköp. Livsmedelsnämnden skulle dock ålita sig personlig återbetalningsskyldighet en för alla och alla för en.

Man blir just inte förundrad över att livsmedelsnämndens ordförande, Erik Olsson, fann det hårt om nämndens ledamöter förutom sitt oavlönade arbete också skulle få släppa till av sina egna tillgångar. Pengarna beviljades också utan den personliga borgen.

Vid slutet av stämman framförde pastor Morén ett offentligt tack å egna och andras vägnar till nämnderna för deras arbete samt till samhällets svara arbetarklass för deras i allo mönstergilla och lugna uppträdande såväl under demonstrationen som eljest under kristiden. »Häri kunde samtliga vid stämman närvarande instämma», säges i protokollet. Å arbetarnas vägnar framförde C. H. Qvarfordt till de kommunala myndigheterna deras tack för visat tillmötesgående.

En sådan ljuvlig lukt!

Fett var det ont om. Det fanns något slags hushållsfett att köpa. Vi brukade använda detta, då vi gjorde potatispannkaka. Men när man åt den pannkakan, måste man göra uppehåll ibland, ty gommen blev alldeles full med stiel talg, och då fick man med tungan arbeta den ren, och sen hugga i med pannkakan igen.

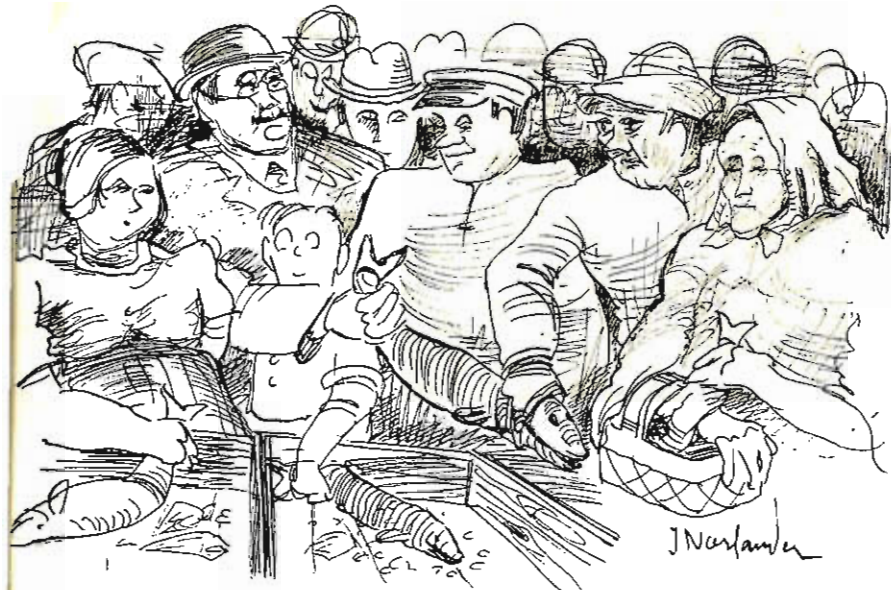
I augusti 1918 stod jag i kö hos slaktare Erikssons i Kumla för att få köpa fläsk. Jag fick två hg., som tog fast i pannan, när det skulle stekas. Efter skolan en dag på hösten var jag hos Carl Carlsson i Hörsta och hjälpte till vid havrekörningen. På kvällen fick vi stekt fläsk och potatis. Jag nämdes inte tala om detta, då jag kom hem. En mörk höstkvalld gick förbi en stuga i Hagaby, där de

Linoleum-mattor
Fernissa

VAXDUK
för bord och hyllor

Sjukvårds- &
Förbandsartiklar

NYWELIUS, KUMILA

På Kumla torg: »Stjärten gled och gled...»

stekte fläsk. Jag stod länge i mörkret och drog in oset. En sådan ljuvlig lukt!

I städer och samhällen var det ont om potatis. Kålrötter fanns dock. Men folk blev naturligtvis uttröttade på dem. Vi hade dock potatis, som väl var. Pingstafton 1918 kom en lärare från Lindesberg till oss och hälsade på. När vi skulle spisa middag, och han fick se potatisfatet, fick han tårar i ögönnen och frågade, om han verkligen fick äta så mycket han ville. Han hade då ätit kålrötter hela våren, aldrig potatis.

Vad bröd var gott!

Bröd fick man lära sig värdera. Inte en smula fick förkomma. På lördagarna var ransonen av bröd ytterst ringa. På söndagarna ofta ingenting alls, åtminstone ej till midnatten. Vi som voro med om denna kristid, fingo respekt för brödet. Jag minns, att jag flera år efteråt fick se ett stort brödstycke i papperskorgen i skolan, och jag vart alldeles vild. Jag kanske var orättvis mot den skyldige, men från barndomen är jag fostrad av både far och mor att i brödet se en särskild Guds gåva. Höns, svin, får, hästar, kunde få brödbitar, men intet fick förkomma. Berättelsen om »piggen, som trampade på brödet», gjorde i min barndom också ett starkt intryck på mej; och så hade jag genomlevat krigstiden, då så många saknade bröd. Då satt i en folkskoleklass i Stockholm en pojke och dog i sin bänk. En liten kålrotbit var det enda, som fanns i hans mage, då han obducerades.

Vad bröd var gott! Jag minns en gång, när Justns Elgeskog från Karlskoga var hemma och höll en föreläsning i skolan en kväll. Efteråt blev han bjuden upp till oss på choklad, sådan den var, och smörgås på kornbröd. Vad vi tyckte det var gott! Flera år senare var han också hemma och föreläste. När vi skulle gå upp till mej, efter föreläsningen, stannade han på trappan och såg ut över slätten och sa: »A fy, en sådan pannkaka!» — »Ja, det kan du säga nu», sa jag, »men under kristiden, när Karlskogaborna cyklade ända hit och gick i gårdarna för att få köpa om inte mer än ett hekto gryn eller mjöl, då dugde »pannkakan».

Kommer du ihåg kornbrödet? — Ja, ja, du har rätt, sa han.

Stjärten gled och gled...

Fisk äts mycket, och man kunde rakt ta ned Zetterlöv och andra fiskhandlare. Stora köer stod vid fiskständerna. Man var så ivrig, att man högg en fisk i lädan och stod och höll den, tills handlaren kunde väga den. En pingstafton stod jag vid Zetterlövs stånd. Framkommen så långt, att jag röckte lädan, tog jag en fisk, men samtidigt hade en annan fått tag i samma fisk. Han fick in fingrarna vid gälarna, och jag höll vid stjärten, och mitt tag det gled och gled och jag »gick bet». Då kom också tonfisken. Den var god, mest som biff, men så kom någon ut med, att de hittat blanka knappor efter sjömilitäruniformer i en tonfisk och sen var den omöjlig för min del.

Kaffe var ett bestyr med. En del kokade maskrosrötter, andra råg, ärter och vete, om de så hade. Hos oss användes vetekli, som syftades med sirup och rostades. Det var riktigt gott. Men det var en otrolig fart i pannan, när det kokade över. Stod pipen utåt golvet, så kom en stråle långt bortåt motsatta väggen. Men som sagt det var gott, och man sa t. o. m. att man skulle koka kli, sedan tiderna förändrats, så att man kunde få köpa riktigt kaffe. Men det var ju bara prat, ty när kaffet väl kom, så hade man snart glömt kliets goda egenskaper. Först på senaste tiden har kliets renässans kommit, inte som dryck utan som kruska.

Såpan snodde som kvicksilver.

Alla som var med och använde den tvålv och såpa, som användes under förra världskrigets tid, förstår i viss mån den iver, som nu förefunnits att »hamstra». Vi flyttade 1916 på hösten upp i nya skolan, och där hade vi i bostaden: köket och alla rummen och trappan och farstun omkr. 250 kv.-mtr skurgolv. När då gården var i upplösnings-tillstånd och följde med alla, som skulle deklarerat, då blev det bra nog jobbigt med skurningen, då såpan utgjordes av något slags vitt ämne, som snodde som kvicksilver, då skurborsten stötte till en klick på golvet.

En städare med humor.

För bränslebehovets fyllande sattes till en bränslekommission, som är sorglig i åminnelse. Vid kronogården i Hörsta sattes i gång med vedhuggning i augusti månad ett år. Sådan ved torkar aldrig. Den veden kom slutligen efter något år ned till skolan. Efter åtskilligt parlamentarande kunde Erik Jonsson och Bror Andersson få det dithän, att veden levererades direkt till skolan; eljest var meningen att den först skulle köras till torget i Kumla och läggas upp och mätas, och så köras tillbaka till Hörsta. Av den där veden lossnade barken, så att det blev stora lager, som jag sökte bränna i värmeledningspannan. Der brann bra en stund, men så var det täppt. Pannan började låta hotfull, och så rätt vad det var, kom eld och rök som ett skotr genom askluckan och långt utåt pannrummet.

Fortsättn. å sid. 34

KUMLA

GUMMIVERKSTAD

Tel. 350

Inneh.: Manne Larsson

Tel. 350

Försäljer FISK, TRELLEBORGS BIL-
RINGAR, BENSIN, OLJOR, BILAR
GENGASKOL

Carl G. Aldén —

Kumlabyojken som for till Amerika

Älskade redan i ungdomen äventyr och resor.

Av Nils Helander

Strax före sin bortgång 1931 sände Carl G. Aldén i Californien Kumla Julblads utgivare en liten broschyr, i vilken han nedskrivit sin levnads historia.

Det har näppeligen funnits någon kumlabo, som så flitigt genomrest den amerikanska kontinenten. Här och tvärs i det stora dollarlandet, och på alla möjliga sätt, har Aldén färdats fram. Själv har han i tidningsartiklar berättat de mest otroliga upplevelser från sitt mångåriga vagabondliv i de stora möjligheternas land, där åtminstone han helt misslyckades i alla försök att skära guld med täljknivar.

Carl Persson-Aldén föddes i Kumla by en majdag 1885. Föräldrarna ägde ett litet lantbruk. I hemmet erhöll Carl redan från barndomen religiös påverkan, och religionen släppte aldrig helt sitt grepp om honom. Familjen följdes åt till prostens Faleks gudstjänster i kyrkan och likaså till mötena i Johanneskyrkan.

En förvånansvärd livlig fantasi.

Som skolpojke visade Carl ett utpräglat intresse för det äventyrliga. En av hans kamrater från denna tid har för utgivaren berättat, att Carl hade en förvånansvärd rik fantasi, och att hans hobby var att få leka indianer och själv då uppträda som indianhövding, som icke blott skulle skipa rättvisa utan även berättrova något »vitansikte». Bland hans lekkamrater befunno sig också komminister Willéns pojkar.

Efter slutad skolgång blev han som så många andra av sina kamrater satt i skomakerilära. Detta

var ingalunda något arbete, som lekte den unge Carl i hagen. Hans oroliga natur lyste större vyer. Inte skulle hans liv förflyta lugnt vid en skomakaredisk. För läster och spannum hade han nästan förakt. Visst älskade han gamla Sverige, men det fanns också ett land som han mycket hört talas om. Det var det »förlovade landet i väster». Dit längtade han med en varje år stegrad spänning. Men det var inte så gott att lossa förtöjningarna, som band honom vid hemmet. Och det skulle dröja, innan far gav med sig.

Ensam mot ovisst mål. . .

En av hans vänner, Ludvig Andersson, arbetade i en verkstad på den Personska garden i Kumla by. Denne hade kommit överens med Carl att gemensamt emigrera till Canada eller Australien. En dag reste också Ludvig Andersson, men hans yngre vän fick stanna kvar. Men Carl fick verkligen känna, att »längtan heter min arvedel». Och när han 18 år fyllda ånyo ansatte fadern, lät denne beveka sig. Den 14 maj 1903 landsteg Carl Persson i Boston, synnerligen förhoppningsfull. Några dagar därefter hade han hamnat hos en kusin i den lilla staden Schuyler i Colfax County. I kusinens mejeri arbetade han en månad och reste därefter till Chicago, där han resten av sommaren arbetade i Smiths skofabrik. Oron hade dock ej släppt sitt grepp om honom och skulle heller aldrig göra det. En teaterbrand i den stora jättestaden grep honom fruktansvärt. Och synen av de 600 förkolnade liken, som slängdes huller om buller på lastflaken, kunde han aldrig glömma.

Köp Julklapparna

KUMLA JÄRN- & REDSKAPSHANDEL

FREDRIK EMBERG

TEL. 25 & 325

Ett kringflackande liv.

På våren 1904 reste Aldén, som han numera kallade sig, till Detroit. Här hade han anställning på ett hotell på en liten ö mitt i Lake Erie. Men på hösten var han åter Chicagobo. Nästa mål var Rockford. Där sammanträffade han med ovannämnde Ludvig Andersson, i vars hem han stannade en kort tid. Med sin frikyrkliga vän gjorde han sällskap till ett söndagsmöte i kyrkan, »men predikantens förkunnelse gjorde mig förskräckligt ängslig och orolig», säger han i sin levnadsteckning.

Det kringflackande livet fortsattes emellertid. En månaden är han i Rock Island och den andra i Minneapolis och i Vancouver i British Columbia. Sys-selsättningen är nästan på varje plats olika: å hotell, i sågverk, verkstäder av olika slag etc. 1906 upplever han den stora jordbävningen i San Francisco, från vilken han nätt och jämt klarar sig.

Åter till hemlandet.

Efter 3½ års amerikavistelse återkommer han hösten 1906 till Kumla. Den äventyrslyslne kumlapojken hade fått nog och övernog känning av den stora kontinentens olika sidor och upplevat verkligheten av Oncle Sams kalla hälsning: Help your self. I Amerika hade han ådragit sig elakartade åderbräck, för vilkas behandling han vistades en månad på lasarettet i Örebro. I Kumla träffade han samman med sina vänner och sökte också upp sin forne lek-kamrat, ing. Gunnar Willén i Stockholm.

Det är inte bekant, om det var Aldéns mening att stanna kvar i sin lädernebygd. Liksom så många andra av sina landsmän tyckte han väl, att livet i hembygden flöt alltför lugnt och sensationsfritt för att tilltala en så vorden allround-man som han. Annandag jul samma år hälsade han gamla Sverige farväl för alltid.

På villsamma vägar.

Resan gick även denna gång först till Boston. Men färden gick vidare till Newyork och Buffalo. Här hade Aldén plats i L. M. Ericssons telefonverkstäder. Så lång blev tyvärr ej konditionen, o. snart hamnar han i Worcester. I missionskyrkau träffar han den bekante sångaren J. A. Hultman, som var predikant där.

Inte kunde kumlabypojken ana, när han i de första tonåren gjorde bekantskap med indianlitteraturen och läste om indianer och cowboys, att han själv som vuxen skulle pröva på en cowboys äventyrliga liv långt borta i »vilda västern». Aldén har själv berättat om sina upplevelser som cowboys, och man har ingen anledning att betvivla dessa. Men

nog torde det varit så och så med hans ridskicklighet, att döma av hans motvilja för mera varaktig sysselsättning. Så någon riktig cowboys blev han säkerligen inte. »Cowboys för en dag» lekte honom nog mera i hågen, än knoget som mera permanent boskapsherde i Texas.

Nödviintern 1907—08 hade han fått plats på hotell Svea i Chicago. Det var en fruktansvärd vinter. Miljoner gingo arbetslösa, och tusenden svulto eller fröso ihjäl. På nämnda hotells krog hade Aldén anställning under flera perioder. Äventyrsblodet drev honom oupphörligen ut, ofta på rätt så villsamma färder. Mer än en gång tog han risken som gratispassagerare på lokets tender eller på godsvagnstaket. Han var olöfvägen, när reslusten ansatte honom. Några slantar stannade sällan kvar i hans fickor.

Till ett liv, som icke är av denna världen.

Så småningom skulle dock sjukdomen stäcka hans resleber. Men innan dess hade han humnit med ytterligare en resa på Hudsonfloden, varit i St. Louis, Memphis, Arkansas och i Kansas City, där han var med på den bekante Gipsy Smiths jätiemöten, besökta varje kväll av 13.000 människor. En sommar arbetade han på vetekungen Pattens ransch i New Mexiko.

Vid återkomsten till Rockford träffade han en broder och hans hustru samt ännu en gång Ludvig Andersson. Alla voro medlemmar i frikyrkoförsamlingen, till vilken även Aldén anslöt sig.

Av en specialist blev han medveten om, att han skulle gå till mötes ett långt lidande. En svårartad ryggmärgssjukdom medförde en oavbruten förlamning av ryggens nedre partier. I tio långa år kämpade han med sitt lidande, innan den väntans stund inträdde, då han blev avlöst från jordelivet.

Det ligger något gripande i Aldéns levnadsbana. För adertonåringen med sitt sjudande begär på spännande upplevelser blev livet i Kumlaby alltför mycket av idyll. Ensam reste han åstad för att slå sig fram till en plats i solen i västerland. Hans oroliga sinne kunde inte förlika sig med ordnat arbete, någon längre tid. Därutänför lockade så mycket, som han läst om och hört talas om hemma i Kumlaby. Nu, då han var här, skulle han väl inte gräva ner sig på en plats och samla i ladorna. Nej, bort till de stora vidderna! Där lyster en farande svend att pröva på ständigt nya sensationer, se nya platser, som förr var saga men som nu är bliven verklighet. Och mätt av resor, av försakelser och umbäranden, kom han tillbaka till sin ungdoms tro, fann tröst och lisa i denna och längtade till ett liv, som icke är av denna världen.

Lämpliga Julklappar

*Klänningstyger, Koftor, Jumpers, Garnityr
Väskor, Handskar, Linnevaror. Stor sortering*

A.-Bol. O. A. OLSSON Kumla-Hallsberg-Vretstorp

När postmästare Antonsson bjöd länsman Velin på grogg

Antonsson och byggmästare Lundholm. Laurell som kejsare av Kina

Postmästare Antonsson gjorde under sin tjänst i Kumla sig känd för ett rättframt sätt, fastän lite var tyckte att hans ordförråd inte precis var av det finaste urvalet.

Under en torgrund med sin fru fick han hos en slaktare se en köttbit, som särskilt tilltalade honom. Han sporde slaktaren vad denne skulle ha för biten.

— Den är inte till salu än. Jag vill först se om fru Carlsson kommer till torget i dag.

— Då blev Antonsson arg, svor och menade med rätta:

— Är inte postmästare Antonssons pengar lika goda som fru Carlssons?

En annan gång ville han spela länsman Velin ett av sina många spratt. Antonsson hade sin bostad ovanför postlokalen (nuv. Nyvelius Färghandel). Till lägenheten hörde balkong mot Hagendalsvägen. En söndagsförmiddag bjöd han länsman på en grogg i sin bostad. Uppkommen till denna började han ordna med ett bord på balkongen, som han inte på något sätt hade skyddat från nyfiknas blickar. När Velin märkte, att det skulle groggas ute på balkongen, tackade han nej men hade ingenting emot att bli serverad inne i våningen. Då började Antonsson att svära över länsmannens finkänslighet och var minst av allt någon artig värd. Den gången var också Velin utan grogg.

En söndagsförmiddag såg en av postmästarens vänner honom sitta ute på balkongen med konjaksflaskan och grogglas på bordet. När de båda vännerna någon dag senare träffades, fick Antonsson upptuktelse för sitt uppträdande.

— Nog kan du välja annan tid och framför allt annan plats för ditt groggande, än just då folket går till kyrkan.

Söndagen därpå fann man A. åter på sin balkongplats. Enda skillnaden var nu, att han hade tvenne konjaksflaskor på bordet. Så inte var det lätt att komma till tals med postmästare Antonsson.

Det fick förresten byggmästare Lundholm vid ett tillfälle erfara. Lundholm hade åtagit sig vissa reparationer i posthuset. Antonsson förargade sig över, att ställningarna aldrig kommo bort, trots att arbetet för länge sedan var färdigt. När han en

dag träffade byggmästaren, hotade han denne på följande fruktausvärda sätt:

— Inom tio minuter skall ställningarna vara borta, och är de inte det, så ska jag skjuta dej med kungl. postverkets revolver.

Det dröjde inte så länge förrän ställningarna voro borta, även om postmästaren fick finna sig uti, att det var långa tio minuter.

Under Antonssons tid i Kumla tjänstgjorde på postkontoret, postexpeditör Laurell. L. var en för-synt och omtyckt person. Han sökte postmästare-tjänster över så gott som hela landet men hade inte tur att få någon. När så kejsarens av Kina från-fälle omtalades i tidningarna, sade Laurell:

— Nu har jag fått min chans, jag söker befattningen som kejsare i Kina.

Det är i alla fall trevligt med människor, som ha humor, även när de väntade framgångarna utebli.

Spågumman i Sköllersta och kumlaåkarnas inkomster.

1900 avled spågumman Anna Lovisa Sjökvist i Sköllersta. Hennes bortgång beklagades livligt av åkarna i Kumla, som härigenom gingo miste om en hel del inkomster. Till spåkvinnan reste via Kumla station en hel del främlingar, vanligen fruntimmer från Stockholm, vilket också deras sätt att uttrycka sig röjde, om man får tro en intervjuad kumla-åkare från denna tid. Skjutsarna gingo mestadels om nätterna.

En kumlabo blev en gång bestulen på ett avsevärt belopp och rider till mor Sjökvist för att få hjälp. Gumman svarar: »Rid hem, men se er ej om på vägen, i så fall går det er illa, edra saker komma strax efter.» I skogen mellan Ekeby och Södra mos blev ryttaren varse någonting samt vände sig om. På ögonblicket kastades han i diket samt skadar sig livs-farligt. Det stulna kom rikligt men på oförklarligt sätt åter.

Välkomna och köp

Blommor till Julbordet!

ERNST ERICSSON

HANDELSTRÄDGÅRD & BLOMSTERHANDEL

Tel. Affären 313

Trädgården 253

Beställningar av Kransar
och Buketter emottagas

Från äldre tiders Kumla

Kumla första skolhus byggdes för 739 riksdaler.

Bland de gulnade papper, som påträffades här-om året i samband med restaureringen av Kumla kyrka, fanns en promemoria om räkenskaperna för församlingens första skolhus.

Promemorian är författad 1825 av dåvarande ärkebiskopen Carl v. Rosenstein, kyrkoherde i Kumla åren 1798—1812, och lyder: »Det utmärkta förtroende jag under hela min tjänstetid af mina forna åhörare omfattades, förledde mig till den försummel- se, att aldrig framlägga räkning för skolcassan; emedan det var mig molbjudande, att sjelf uppvisa, huru jag på denna inrättning kostade vida mera, än jag hade lofvat. Sjelva *fonden*, för hvilken jag enligt löfte borde debitera mig, ifrån den dag K. Majt nådiga stadfästelse till Inrättningen ankom, var

Riksd. Runt 600.00

2 års klockarlön med avdrag av vikariens lön	294.00
1 års ränta å fonden innan byggnaden företogs	36.00
Frivilliga gåvor	27.00
Sammanskott av församlingen	119.30
S:ma	1.076,30

År 1814, om jag rätt minnes, öfverlemnade jag till Hr Doktern m. m. Franzén min fordran hos numera aflidne commissarie Löfqvist på något öfver 600.00.

Uppsala den 18 april 1825.

C. v. Rosenstein.

Utgifterna för skolhuset stannade vid 739 riksd.

Under Franzéns sista kumlaår hade skolfonden 66.32 af sin behållning utlånad än till den ene och än till andre i trängnål varande församlingsbon. Rän- tan tycks ha utgått som arvode till skolans lärare. Men denne fick ingalunda hela röntan utan fick lov att dela med sig till någon annan församlingens tjänsteman. Inte fick man ha så stora pretentioner.

Fastigheterna bytte ofta ägare 1899.

Den stora krisen i Kumla under 1800-talets slut spårar man inte minst i ortspressens notiser om försäljningar av fastigheter. Man kan gott påstå att aldrig tidigare så många fastigheter bytt ägare.

Utgivaren har här nedan samlat ett antal notiser, vilka helt säkert intressera våra dagars kumlaiter; framförallt dem, som inneha vederbörande fastig- heter.

Handl. Joh. Edstam har sålt sin lägenhet Lunda nr 1 till handl. F. A. Carlsson och kyrkovård Lars Andersson för 21.000 kr. Edstam kom på obestånd.

Lägenheten Karlstad är av byggmästare E. Rubes konkursmassa såld till lantbr. Eversson från Norr- byås för 9.000 kr. Rube lär ha emigrerat till Amerika.

Lägenheten Lundby är av skomakaren A. Anders- son såld till F. E. Franzén, Stene för 6.000 kronor.

Berga nr 1 vid Kumla station är av P. O. Rahlén såld till snickare E. Löfberg och skomakaremäst. A. Viberg för 11,080 kr.

Skohandl. Lindgren, Kumla station, har sålt sin gård till skohandl. And. G. Andersson för 6,500 kr.

Smeden G. V. Ohlin har till hr A. G. Ekman sålt sin lägenhet, inneh. 22 kappland jord, för 5,600 kr.

Hemmansägare Gust. Jonsson i S. mos har till hrr A. G. Andersson, Kumla, och Aug. Andersson, S. mos, sålt $\frac{1}{4}$ mtl. rusthåll för 15,000 kr.

$\frac{1}{4}$ mtl Olsagården i Kumla by är av hr Erik Karl- son sålt till skohandl. Adolf Nilsson, Kumla station för 19,000 kronor.

$\frac{1}{4}$ mtl Slinkagården, Kumlaby, är av hr And. Larsson såld till ovannämnde Erik Karlsson för 15,000 kronor.

Lägenheten Kungsbacka 1 i Kumla by är avsko- makare Lars Fromstedt såld till hr And. Larsson för 4.000 kr.

Fastigheterna föllo katastrofalt, särskilt under året 1899, men även följande år utmärkte sig för låga fastighets- och tomtpriiser.

Att anskaffa grustag

för samhället uppdrogs d. 31 okt. 1900 åt en kommitté, bestående av hrr F. A. Carlsson, Lars Andersson och P. J. Carlsson.

Hrr Gust. Andersson, L. J. Pettersson, L. Anders- son, Aug. Borelius och P. O. Rahlén valdes att in- köpa mark för torgplats. Brandväsendet fick vid samma tillfälle 160 kronor i anslag.

Nyårsafton 1898

fann länsman Velin anledning att i N. A. införa en annons så lydande: »Anmälningar om övervåld och andra förbrytelser mot allmän ordning böra ofördröjligen anmälas skriftligen eller muntligen på länsmanskontoret. A. Velin».

Kumla Cementvaru- & Byggnadsmaterialaffär

Olof Wirén

Tel. 232

Medlem av Svenska Cementvaru-
fabrikanternas Riksförbund

Tillverkar:

Maskinstampade cementrör, kulvert, brunnsringar
rördelar o. byggnadssten, kakelugnsplattor, disk-
bänkar m. m. i mosaik

Försäljer:

Cement, takpapp, taktegel, ankarboard, masonite
forex, eternit, plywood, golv- och väggplattor
m. m. samt »granitol» golvmassa

Poetisk järnvägsduell i Kumla för 57 år se'n

Av

Intendent Henning Julin, Stockholm

Joseph Nilsson

Föreställ dig, ärade läsare, vägsträckan mellan Yxhult och Kumla en ruskig höstdag för 60 år se'n. På den uppblötta och sönderkörda vägen genom Hällabrottet, förbi Elvesta, in på stora landsvägen vid korstall'n och vidare genom Kumla by finner du en till synes ändlös rad av foror, lastade med sten och kalk. De komma från Yxhult och Mossby och ha alla i dag som i går och i morgon samma mål: lastkajen vid Kumla station. De enkla ekipagen göra en sådan dag ett beklämmande intryck. Flera av körsvennerna äro knappt mer än barn. Deras forftliga beklädnad — våt sedan i går — bjuder ej längre något skydd mot blåsten och det ihållande regnet, och av de dåliga dragarna äro många magra och flera selbrutna.

Ären gå. Fororna bli allt flera, kostnaderna allt högre, del luggna stennaterialet skadas ofta vid lossning och lastning och i början av 1880-talet står det klart för ledningen i Yxhultsbolaget att den enda lösningen av transportproblemet är *egen järnväg*.

År 1882 erhöll också väg- och vattenbyggaren kapten G. Morssing i uppdrag att verkställa undersökning och 1883 sattes arbetet i gång med ingenjören Joseph Nilsson i Köping som entreprenör. Denne Nilsson, som var född i Jerstorp i Jönköpings län år 1839, var under nära femtio år eller från 1857 till 1906 verksam huvudsakligen som arbetsledare vid väl ett tjugotal järnvägsbyggnader här i landet.

I sina år 1907 utgivna »*Minnen af en gammal järnvägsbyggareveteran*» återger han ur preludierna till Kumla-Yxhults järnväg följande, som må citeras till belysande av dåtida osundheter inom entreprenad-väsendet. Han skriver:

»Efter cirka ett års arbete vid Norberg-Klackbergsbanan var den färdig och jag blef då tillfrågad

om jag ville bygga en liten bana från Kumla station till Yxhults stenhuggeri, men helst på entreprenad. Jag räknade rätt noggrant och inlämnade mitt anbud. Då hade inkommit ett kuriöst anbud, så lydande: »Jag åtager mig järnvägsbyggnaden för två tusen kronor under lägsta anbudet, som inkommer». Hvad skall man tänka och tro? Var det en odåga, som ej kunde eller besvärade sig med att räkna, eller var det en öfvermaga, som nödvändigt ville visa, att han skulle blifva den rådande? Jag blef emellertid högst förargad och sänkte därför mitt anbud med 2.000 kronor och fick byggnaden. Förtjänsten blef hedern, men kassabehållningen klen. Efter cirka 1 års arbete hade jag den lilla järnvägen färdig.»

Banans officiella avsyning verkställdes den 7 februari 1884 av majoren G. Nerman m. fl.

Att järnvägen både före och under byggandet våldade bolagsledningen bekymmer av såväl finansiell som annan art, säger sig självt. Ett par konkurrerande kalkbrännare, bröderna Jonasson i Mossby, voro också på våren 1883 förtänksamma nog att laga så att denna omständighet blev på ett värdigt sätt bevarad åt framtiden.

Så skedde nämligen genom *Yxhults järnvägsvisa*, i vilken de poetiska bröderna också ge en del goda råd med avseende på personalvalet vid den stora banan.

E. Danielssons Möbelaffär

Mjuka mattor i olika kvalitéter och prislägen

LINOLEUM

Moderna, trivsamma Möbler

Vårt urval av vackra och gedigna Möbler gör det möjligt för Eder att med låg kostnad inreda Edert hem

E. A. Jonasson

G. R. Jonasson

Gustaf Adlers

Yxhults järnvägsvisa.

En gyllne tid oss förestår,
då vi med järnväg åka får.
Då blir hell andra tider, Alltväl,
ty bolagskassan lider. Ni förstår oss väl.

I många år vi tänkt uppa
hur vi en järnväg skulle få.
Nu har dock saken klarnat. Alltväl,
fast mången för den varnat. Ni förstår oss väl.

Ja, gör nu korv av hästarna
och mata därmed pojkarne,
som invid foran lunkat, alltväl,
på kräken duktigt drunkat. Ni förstår oss väl.

Nog mången har oss förespått
att en bankrutt skall bli vår lott.
Vi åt kaputten skratta, alltväl,
Ty vi kan vinsten skatta. Ni förstår oss väl.

Nog är väl endels ganska sant,
att vi vår gård har satt i pant
för att få »byggnadsschaber», alltväl,
samt ock en »testtägsknaber». Ni förstår oss väl.

Men tidens lösen är ju den
att låna pengar av var vän.
Och fallas se'n resursen, alltväl,
Välan! Vi gör konkursen. Ni förstår oss väl.

Men få vi banan färdigbyggd,
så sitta vi i »guldets skygd».
Vår ställning tryggad bliver, alltväl,
Ty banan inkomst giver. Ni förstår oss väl.

Se'n order fås pr telefon
att hyvla sten i mång' fason
till tempel och klosetter, alltväl,
till nya taburetter. Ni förstår oss väl.

Se'n kan också vår ort få si
ett riktigt stort menageri,
där björnar finnas många, alltväl,
som oss i klorna fånga. Ni förstår oss väl.

Se'n kommer nog vår »bolagstul»¹⁾
på ryktets vingar föras ut.
Den har en ädel strävan, alltväl:
gemensam ro för krävån. Ni förstår oss väl.

Och förare på vår maskin
blir ingen ann' än herr Stelin²⁾
i kompani med »Svärden»³⁾, alltväl,
som nog reglerar färden. Ni förstår oss väl.

¹⁾ Bolagstul = ångvisslan vid Yxhult.

²⁾ Stelin enligt uppgift f. d. husar från Stene och rallare, ökad supare och brännsvinslangare. Saxon uppger (Kumla Julblad 1931) att han under sin Kumla-tid »besjöng» Stelin på ett sådant sätt, att han höll på att bli ihjälslagen.

³⁾ »Svärden», även han storsupare. »Ej finns i Kumla större svin än Svärden och Stelin» kvad en dåtida poet (Saxon?). Stelin och Svärden langade öl till rallarna från bryggeriet »Korskrogen».

Möbler

av välkänt fabrikat — MJUKA MATTOR m. m.

Billigt och smakfullt i goda kvalitéer

Tel. 64

HERIBERT ZARELIUS, KUMLA

En bromsare det bör vi ha
och »gubben Lindberg»⁴⁾ passar bra
ty han, den gamle luven, alltväl,
kan nog hantera skruven. Ni förstår oss väl.

För kassans skull ej fattas bör
en ställig, fintlig konduktör.
Jon Asberg⁵⁾ därtill dnger, alltväl,
för nog ä' han' så sluger. Ni förstår oss väl.

För statens skull ej felas kan
en snillrik och en punktlig man,
som breder ut trafiken, alltväl,
till alla världens riken. Ni förstår oss väl.

Hotell vid Yxhult skall vi ha
Till värd Per Carlsson⁶⁾ passar bra,
ty han kan flaskan sköta, alltväl,
och strupar dukligt blöta. Ni förstår oss väl.

Och lå vi se'n i — »öppningen»
et litet tal av Konungen,
då är vår lycka vorden, alltväl,
fullkomnad här på jorden. Ni förstår oss väl.

»Vår herre»⁷⁾ är en man så käck,
men hanan honom ger en knäck,
ty nog är han ett snille, alltväl,
trots allt sitt järnvägsdille. Ni förstår oss väl.

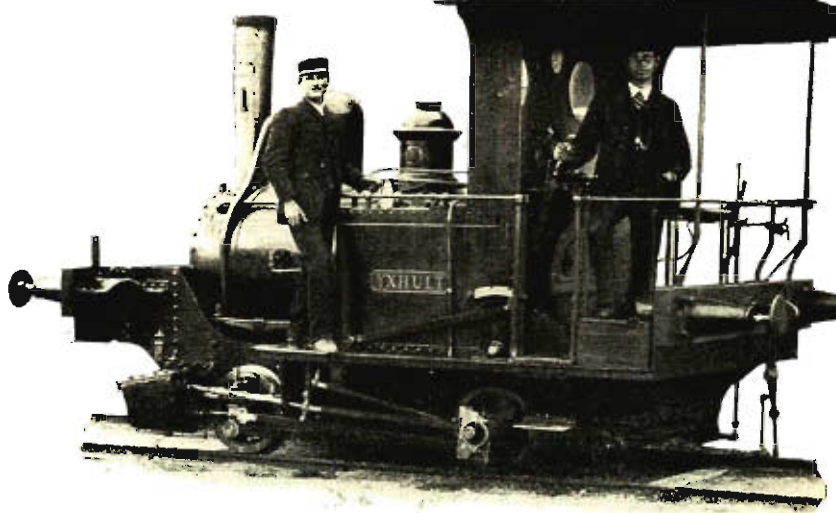
Att de svidande jonassonska huggen i järnvägs-
visan, vid vars tillkomst framlidne häradsdomaren
Lars Persson i Blacksta uppgives ha medverkat (jmf
verserna 4 och 5 i Gustaf Adlers svarsvisa), skulle
efter förnåga bli parerade, var ju blott i överens-
stämmelse med tidens fordran och sed. Och så
strängade den annars blide Gustaf Adlers sin lyra
till följande nidvisa mot Mossby-konkurrenterna.

Två poeter hava uppstått nti påsk, fallera.
Det skedde säkert då de åto forsk, fallera,
Ty torsken, då den kommer i ett hus fallera,
förvandlar strax en dumbom till ett ljus, fallera.

De bröder äro — hava lika skägg, fallera,
och bo helt säkert nästan vägg i vägg,
och ungarlar de äro båda två
samt ha en granner vagn att åka på.

De uti länets högskola ha gått, fallera,
och tro sig ganska mycken lärdom fått.
Men lärdomen den växer ej på trä'n,
och ympas inte gärna ut på fän.

Yxhultsjärnvägens första lokomotiv »Lusa»

De Yxhults järnvägsvisa diktat ha, fallera,
men tyckte att den var ej riktigt bra.
Ett bud till »gamla krogen»^{*)} sändes hån
och strax det kom till dem en säker vän.

Han uti visdom var en riktig kar', fallera,
och för de andra syntes som en far.
Han visan genomläste nu helt käckt
men skrek: »En cognac, eljest blir jag knäckt!»

När cognacen nu kommit inom mun, fallera,
ett ljus gick upp för honom strax på stunn'.
Det kan ni ju begripa båda två,
till konduktör ni kan ju Asberg få.

Till maskinist det duger ej Hallin, fallera,
därtill vi måste hava herr Stelin,
och för att ångan skall bli något värd,
till eldare vi taga vännen Svärd.

När då de skrivit, läst och sjungit ha, fallera,
de tyckte att den visan var ju bra.
En punschbål sattes fram och den de drack
samt spelte under tiden lite' knack.

4) »Gubben Lindberg», även kallad »mäster Pinne». Su-
pare liksom de båda förut nämnda. Förmodligen
är det denne Lindberg, som Otto Asberg åsyftar i
den visa om »fulla gubbar», som finnes återgiven
på sid. 12 i Kumla Julblad 1935.

5) Jon Asberg, stenhuggare vid Yxhult och ägare av lä-
genheterna Marieberg och Hjortstorp. Ett stort
original, som ofta blev föremål för stenhuggare-
pojkmarnas drift. »Ock tålde han något att skrattas
åt, men mera hedras ändå».

6) Per Carlsson, stenhuggare vid Yxhult. Bebadde det
gamla ännu kvarstående »vita huset» i Hällabrottet.
Han var broder till fanjunkaren August Carlsson
och stenhuggaren Carl Carlsson. Såvilt känt är,
tillhörde ingen av dessa bröder någon nykterhets-
förening.

7) »Vår herre» = förvaltaren vid Yxhult Gustaf Adlers,
f. 1824 och d. 1901, son till kronolänsmannen i
Kumla Conrad Adlers. Gustaf Adlers kallades all-
mänt för »herr Adlers».

*) I Blacksta.

Lämpliga julklappar!

Skidor, Bindningar och Stavar, Ståls porkare och Sparkskor, Skridskor
Bandyror, Bandyklubbar, Bollar m. m., Fickknivar, Saxar, Ljusstakar,
Kokkäril av koppar, aluminium och rostfritt stål, Kandelabrar i tenn och
mässing, Rostfria Bordsknivar, Gafflar, Förskärare, Manglar, Vridmaskiner

Presentkort
Telefon 67

Martins Jernhandel

Jon Åsberg

Ni poesi ej mera skriva bör, fallera,
det passar bättre att ni plogen kör
och med en grep i gödselhögen står.
Försök att minnas det till nästa år, fallera.

Ännu en gång skulle Yxhultsbanan behandlas poetiskt. Föret i portgången måtte till att börja med inte ha varit det bästa. Ty så här skrev framlidne riksdagsman Erik Gustafsson i Brånsta i en årskrönika för Kumla fosterländska förening:

»En järnväg blivit byggd det sista året,
men har det felet blott, att vagnarna ej följa spåret».

Järnvägens första lilla lokomotiv *Yxhult*, gemensligen »Lusa» kallat, var tillverkat vid Christinchamns mekaniska verkstad. Förra banvakten Norén berättar i Kumla Julblad 1930 att dess första resa av honom och en son till handlanden Fosselius hälsades med salut från två för tillfället anskaffade kanoner. Invigningståget bestod av loket och tre grusvagnar för deltagarnas räkning. Loket var så klent, att endast en enda fullastad stenvagn i taget kunde dras upp för stigningen vid »skärningen» (genom åsen i Kumla by). Det tjänstgjorde dock till år 1896, då det ersattes av ett större från Nydqvist & Holm i Trollhättan. Även detta har för länge sedan tjänat ut och efter hand ersatts av större och kraftigare maskiner. Det nu i tjänst varande loket är av tyskt ursprung.

Texten till de båda visorna har välvilligt ställts till förfogande av kassören vid Yxhult under åren

1888—98 C. A. Larsson. Meddelandet om poemet i Fosterländska föreningen har benäget lämnats av f. d. grosshandlaren Ad. Larsson i Stockholm, vilken under sina pojkar som körsven varit med i de långa kalkfororna. Båda tackas hjärtligt.

H. J.

Närkes sista björn - skjuten i Sannahed 1875.

En björnhistoria från Sannahed, som bevisligen är verklighetstrogen, har berättats av framlidne red. J. L. Saxon. I kammararkivet förvarade kronoräkningar för Örebro län, har påträffats följande intressanta skildring.

Allt ineknikern för mig denna dag uppvisat skinnel efter en af honom vid Sannahed i Kumla socken i dag dödad Björn, och att öronen på samma björnhud blifvit i min närvaro afskurna betygar. Sannahed den 28 Juni 1875. *Länsman Axel Flyckt.*

Av Kronofogden i Vester-Nerikes fögderi har jag uppburit Femtio Kronor premiemedel för dödandet af omförmälda björn qvitteras den 3 Juli 1875.

J. C. Meurke.»

Vid undersökningar har det befunnits, att det ingalunda var någon vildbjörn, som den gången sköts vid Sannahed. Den dödade nallen utgjordes av en stackars fånge, som mätt av ålder och lidande lagt sig på sotsäng. Ägaren, en kringvandrande björnförevisare J. C. Meurke tillkallade, då allt hopp syntes ute, en jägare, som gav nalle döds-skottet. Det var måhända denne jägare, som manade ägaren att söka utfå skottpengar, vilket lyckades så förträffligt.

Saxon tillägger: »Jag bodde i Kumla 1877—80 och kände länsman Flyckt mycket väl. Han var en praktisk man. Det var honom det kumliensiska talesättet gällde: »I Kumla ä di skomakare allihop, men länsman han halvular och prästen han klackar». Han var också humorist, och jag tycker mig se honom, när han nödgades attestera utbetalandet av skottpengarna, ehuru detta var det rena byråkratiska skojet. Hans dotter var en förstklassig, mörkögd skönhets, som ärvt faderns humor. Man kan vara säker på, att hon hade det muntert på grund av faderns nödtvungna utbetalning. Meurke var mig också en gammal bekant. Under de karnevaler, som Örebro skarpskyttekår ordnade å Stora Holmen på 1870-talet, bidrog han med fyrverkerier. Hans glansnummer var »Sebaslopols belägring», som gjorde kolossal lycka. Meurke var en sydländsk lyp med en god portion humor. Också han hade säkerligen mycket muntert, då han fick skottpeuningsattesten i sin hand».

Närkes sista vilda björn sköts i Svartåtrakten 1860. Den finnes uppstoppad i Karolinska läroverkets museum i Örebro.

Sätt in på Sparkasseräkning i Handelsbanken

även det som behöves till löpande utgifter längre fram.
Under tiden har Ni god ränta och trygghet.

Svenska Handelsbanken, Kumla

När Yxhultsarbetarnas avlöning frös inne i tre månader

Det framåtgående Yxhult har
fått kämpa hårt för sin existens

När nuvarande pensionerade smeden Gusten Olsson som 17-årig västgöle kom till Yxhult 1881, kunde han inte drömma om, att här skulle med årens lopp växa fram industrier av jättelika mått, kända icke blott i allt Sveriges land utan långt utanför dess gränser. Då kunde man från Yxhult 1000 meter västerut endast räkna sammanlagt ett 10-tal stugor. När den nu aldrig smeden vandrar omkring i sin kära yxhultsbygd och ser de ultramoderna lokaliteterna med deras sinnrika maskiner av olika slag, ser de många villaområdena med sina idyller av prydliga trädgårdar, må man inte förundra sig över, om han för en stund tror sig ha kommit bort från verkligheten, kommit in i sagans vackra värld. Och hur har detta sagolika kommit till?

Mången äldre yxhultare tänker säkerligen med tacksamhet tillbaka på den patriarkaliska tid, då familjerna Adlers regerade Yxhult. Men många ha ha också gjort den tankeställaren: Hur skulle det sett ut i denna trakt, om inte ledningen 1912 kommit i den energiska mans händer, som alltsedan så framgångsrikt lett och utvecklat Yxhults Stenhuggeri A.-B. Direktör C. Aug. Carlén har för all framtid skapat sig ett stort namn i Yxhults historia och som den svenska steindustriens märkesman.

Kumla Julblads utgivare har en sommardag gjort upp om ett sammanträffande med smeden Gusten Olsson. När jag på stålhästen når Hällabrottet, är min vän mig till mötes, glad och pigg som vanligt, fastän han nyligen gått igenom en lunginflammation, som kunde vara rätt så kritisk tidigare men som nu genom de så beryktade tablettorna häves jämförelsevis lätt.

Gusten Olssons ställe har ett idylliskt läge så gott som mitt i skogen. I denna har han också rätt sig en lövberså, en idealisk plats för meditation i skogens sköte.

Vi gå in i slugan, där fru Olsson välkomnar. Olsson plockar fram en del foton av äldre tiders

Gusten Olsson vid sitt hem i Hällabrottet

yxhultare och söker ivrigt efter ett papper, som han vill visa. En prydlig ask väcker min uppmärksamhet.

— Vad är det för grant i den? frågar jag.

Olsson öppnar på locket och blottar en lysande guldmedalj med band. Det är patriotiska sällskapets medalj för långvarig och trogen tjänst i Yxhultsbolaget, utdelad vid det stora jubileet 1938. O. är numera pensionerad men deltagar dock alljämt i arbetet, något som man ej förundrar sig över, då han långt ifrån ger intryck av att ha hunnit över de 75 åren.

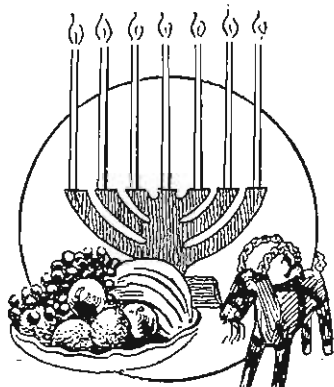
— Vad fanns det för verkstäder i Yxhult, när Olsson kom hit 1881?

— Jag vill minnas det fanns tre mindre stenhuggerverkstäder. De kallades för Långholmen, Galgen och Skomakarekrogen. Den sistnämnda hade man märkt med en upphängd, utsliten stövel. Långholmen finns ännu kvar. Dessutom finns ännu kvar gamla hyvelverkstaden, byggd samma år som bolaget bildades. Denna var förresten Otto Åsberg med och byggde.

Under det Olsson fortsätter letandet bland sina papper, faller ett litet urklipp ner på golvet. Jag tar upp det och läser:

»Ett gott exempel. I N. A. läses: Vid Yxhult har smeden Gusten Olsson under hela vintern matat en massa smafoglar med bröd och säd m. m., hvilket har varit till stort nöje för både honom och åskådarna. Flere af arbetarna ha följt hans exempel. I sin lilla trädgård har han upphängt ett tjugotal fogelhåkar för att kunna mottaga vårens budbärare, hvilket också manar till efterföljd. Nu är tiden inne att under de långa qvällarne rusta i ordning sommarvillor åt de flöjtande stararne».

Det var nog inte så vanligt på 1890-talets mitt, att man ägnade någon uppmärksamhet åt de små bevingade varelserna. Så Gusten Olsson var måhända

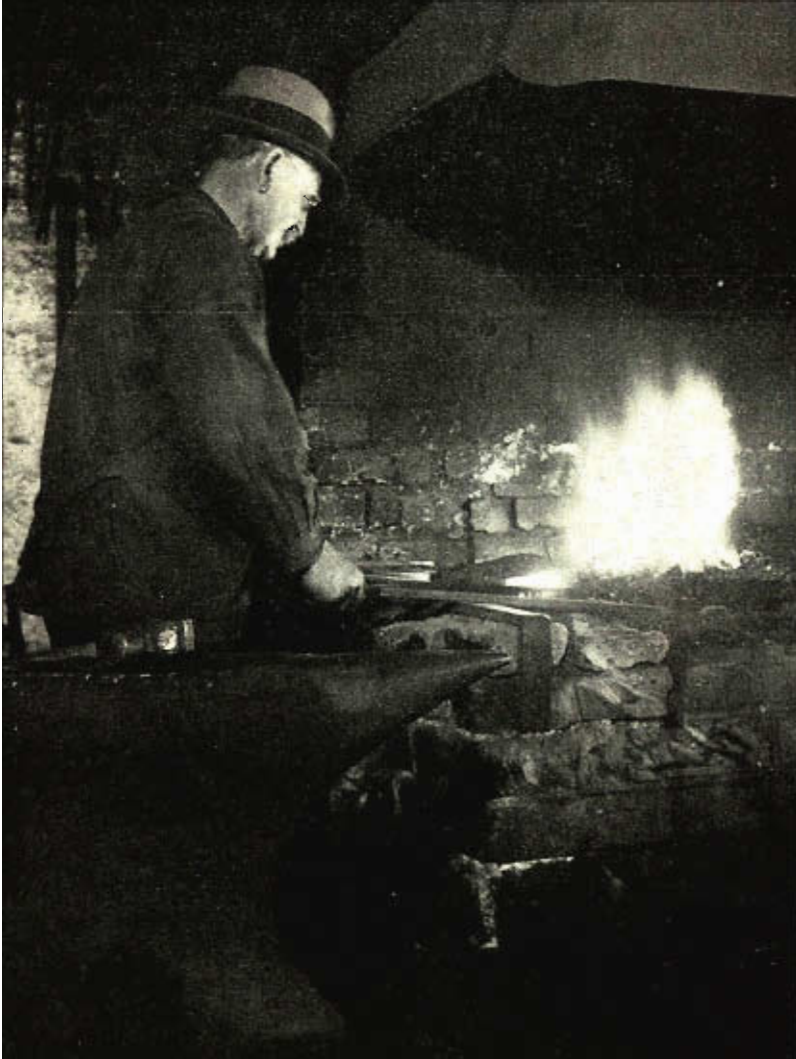

Bästa inköpskälla

för Kaffe, Konserver, Frukter, Konfektyrer
är alltjämt

J. W. JOHANSON & Co

Tel.: Huvudaffären . . . 98, 344
Filialen 68

Gusten Olsson i gamla verktygssmedjan på Yxhult

föregångsman härvidlag, eftersom en svensk-amerikansk tidning funnit anledning att klippa närkeskollegans notis. Tiderna förändras. Nu söker man mera allmänt skydda fåglarna, framförallt under vintertiden. Och så slavar man »fogelhållkar» någong annorlunda.

— Vem var den ledande själen under 1880-talets Yxhult?

— Det var förvaltaren Gustaf Adlers, son till kronolänsmannen Adlers. Han hade ledningen av både stenhuggeriet och jordbruket och var mycket intresserad för plantering. I sin park planterade han många träd och för övrigt lite varstans i trakten. Pilarna i närheten av Konsums affär är också ett minne från Adlers 1881.

— Fanns det någon handelsbod under denna tid?

— Jo, bolaget hade en affär i högra flygelbyggnaden. Den finns ännu kvar på direktörsgården. I »bolagsboa» fick arbetarna mot avräkning i avlöningen amerikanskt fläsk, salt, snus, tobak och en del

andra varor. Skulle man ha något i klädesväg, så var närmsta affär i Hallsberg. Dit lyckte man inte var så långt att gå. De båda affärerna i Kumla hade ingenting att sälja i klädesväg.

— Minns Olsson hur stor avlöningen var de första åren?

— Dagpenningen utgick med 1.50 och timpenningen växlade mellan 13 och 14 öre för grovarbetarna. När jag gifte mej var den 17 öre.

— Det var inte så mycket att gifta sej på. Och ändå har Olsson lyckats så bra med att föda upp en stor familj och även skaffa sig ett eget ställe. Arbetstiden var förstas lång, som vanligt var förr i tiden?

— Ja, den var lång. Vi började kl. 6 på morgonen och fortsatte till kl. 8 på kvällen.

— I äldre örebro-tidningar har jag sett, att yxhultarna förr ställde till med förskräckliga dryckesgillen. Var det så även under 80-talet?

— Ja, det var sorgligt ställt med arbetarnas spritbegär. Avlöningen betalades ut en gång i månaden. När avlöningsdagen närmade sig hade man redan gjort upp om gemensamt brännvinsköp från Örebro. Stora ankare hämtades hem. Så samlades man på något ställe för att fördela brännvinet. Därefter blev det ett supande utan all gräns. Det var inte rådligt att komma ut på landsvägen då. Ingen gav sig heller ut i onödan under dessa lördags- eller helgdagskvällar, då spritandet var som värst. Äldre och yngre deltog gemensamt i spritorgierna. Det var hemskt att se dessa förfallna individer, som hade ett så fruktansvärt begär. Många yngre kände efter dylika orgier djup ånger och föresatte sig, att nu får det vara slut, men nästa månad blev det åter en upprepning. De hade ingen kraft att stå emot svireriet, trots att de visste att det bar iväg till djupaste fördärv. Gustaf Adlers varnade såväl föräldrarna som yuglingarna och hotade med att avskeda dem. Flera av dessa fick dock erfara orden »vår egen kraft ej hjälpa kan» och blevo lyckligt frigjorda från spritens förnedrande fågeuskap.

— Under sådana förhållanden hade också nykterhetsföreningarna en stor uppgift. Det fanns väl någon förening i Yxhult?

— Den första föreningen var en godtemplarloge »Hälleberget», Jag tillhörde den. Under min exercistid på Sannahed sloknade föreningen, vilket gav en örebro-tidning anledning att vara kvick och omnämna under rubriken: »Hälleberget rämnade». Längre fram bildades en ny loge, »Hvarandras Hjelp», som ännu är verksam. Några av godtemplarna voro synnerligen verksamma för att få en egen ordenslokal, där »medlemmarna i nykterhetens samt det sedliga kamratlivets sanna intresse kunde få sammankomma för utbytande av olika meningar», som det heter i en framställning till bolaget om upplåt-

Förlovnings- och Vigslingar

Julklappar i Guld, Silver och Tenn, Nysilver, nya modeller Vaggur, Fickur och Armbandsur. Gammalt guld och silver uppköpes. Tel. 301

A.-B. Elias Englunds Guldsmedsaffär

telse av mark. Ordenshuset blev sedermera uppfört på mark, som inköptes av en lantbrukare i Mossby. Lokalen har fått tjäna olika ändamål, bl. a. till blåbandsföreningens möten och sammankomster. Jag var med och bildade Mossby blåbandsförening 1888 och är ensam kvar bland stiftarna. Föreningen har valt mig till hedersledamot, men jag har inte utträttat så synnerligen mycket inom blåbandsrörelsen. Det mesla intresset har jag nedlagt i baptistförsamlingen i Hjortsberga, där jag bl. a. varit sekr.

— Vad sysslade ungdomen med under sin fritid?

— Ungdomen besökte ofta mötena i Vesta skola och i baptistkapellet i Hjortsberga. Även metodistkapellet i Ålsta fick då och då besök av yxhultare. Man gick dit många gånger bara för att träffa samman. Sannabed var eljest samlingspunkten för den ungdom, som ville roa sig. Kumla hade då ingenting att locka med, men har så mycket mera i vår tid. Det vore nog gott om många av dessa sämre nöjes-etablissemang vore borta.

— När Yxhultsjärnvägen var färdig, då var det förstås en stor dag för bygden?

— Det var naturligtvis en märkesdag. Stenen hade ju förut mest fraktas med hästar eller oxar. Invigningsdagen gjorde arbetarna en färd med Lusa och tre godsvagnar till Kumla station. Självt var jag med och minns mycket väl uppehållet i Kumla, där bryggare Johanssons ölschapp allmänt besöktes. Sa han hade nog den största förtjänsten av resan.

— Är det någon arbetskamrat från de första yxhultsären, som Olsson särskilt minns?

— Jo, jag hade många präktiga kamrater, som jag har i tacksamt minne. En av dessa var Ordell, som en tid var min hanthlangare. På min 75-årsdag hyllade han mig med bl. a. följande: »Till min vänlige och förste läromästare». Han var mycket begåvad. Är nu bosatt i Malmö. För några år sedan skrev han om 80-talsminnen i Kumla Julblad.

— Var det alltid fullt upp med arbete i ungdomsårens Yxhult?

— Med de hjälpmedel, som fanns, gick det ju inte så fort med arbetet. Och så många arbetare var vi inte heller. Ett tiotal i gruvan, och lika många i stenbrottet samt omkring ett dussin stenhuggare och några hyvlare utgjorde i stort sett hela arbetsstyrkan. Men det var ändå många gånger svåra tider för arbetarna. Vid ett tillfälle dröjde det av någon anledning tre månader, innan bolaget fick likvid för en större beställning. Och arbetarna måste också vänta lika länge på den intjänade lönen. Det var i slutet av året, och några slantar blev det inte till jul det året. Så inte var det någon rolig jul för många stackars familjer. Men alla fick dock till slut allt vad de hade inestående. Vid en festlighet långt senare erinrade Gustaf Adlers om gångna tidens fattigdom och nöd. Ing. Emil Adlers hade

Den 200-åriga byggnaden i Hällabrottet

kommitt hem från en studieresa i Amerika. För att fira sonens hemkomst anordnade förvaltaren en fest till vilken arbetarna även inbjödits. I ett tal förklarade han bl. a.: »Förr har trakten häromkring kallats för »Trasakersroten», men det är gott att kunna säga, att det namnet gör den inte skäl för längre, för nu är det bra mycket bättre.

— På tal om fester, sa anordnades det väl någon gång friluftsfest under sommartiden?

— På Lekebacken i Hjortsberga hölls en och annan fest. Fosterländska föreningens fest minns jag särskilt. Då reste man upp stenarna till domareningen, och en yxhultsarbetare, Gustaf Larsson, högg in årtal i dem. Rektor Jonsson från Kävesta talade vid festen. Gustaf Adolfsdagen ett år fick jag vara med om den första fyrverkerifesten. En hornorkester från Sannabed spelade och sång utfördes av en 4-slämmig manskör av yxhultsarbetare under ledning av trumslagare F. L. Hellström. Jag var också med i denna kör.

Samtalet fortsätter ännu en stund. Olsson berättar ytterligare en hel del om det Yxhult som flytt, om den 200-åriga vila byggnaden norr om landsvägen vid Hällabrottet, som på sin tid blev prisbelönt för sin stabilitet och ännu användes som bostad, om sin kärlek till yxhultsbygden, fastän mariestadstrakten, födelsebygden, ännu lockar sin gamle landsman åter.

För ortens ideella liv har Gusten Olsson betytt mycket. Han känner väl till ortens befolkning, och denna känner också honom såsom en synnerligen präktlig, god och redbar person. Och bättre tycker jag ingen kan betygsätta den gamle hedersmannen än vad en av hans stockholmska vänner gjort i följande ord: »Hos Olsson finner man ett av dessa andliga kraftcentra, varav bygden och landet allt mer och mer har behov». N. H.

De lämpligaste Julklapparna finner Ni hos

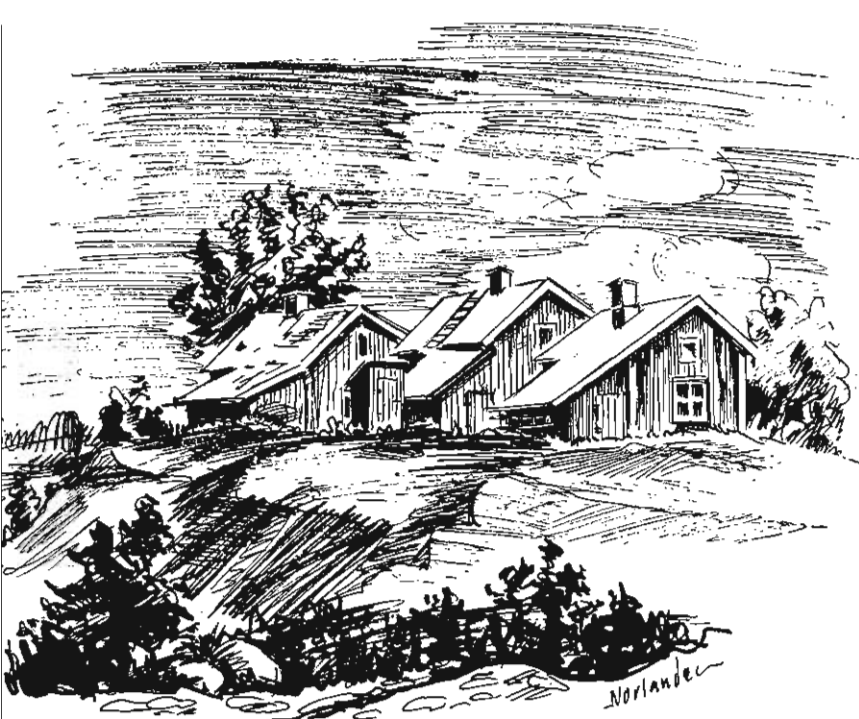
KULLBERGS **EFFTR.**

(STURE MELANDER)

TELEFON 60

FÖR DAMERNA: Ett vackert Klänningstyg, ett förtjusande Garnityr, Nattlinne eller Pyjamas, en stilig Handväska, Handskar, Scarves, Näsdukar m. m.

FÖR HERRARNA: En stilig Skjorta, en flott Slips, Pyjomas, Underkläder, Strumpor, Näsdukar m. m. PRESENTKORT!

Kumlamalmen

Ingeborgs hem på Kumlamalmen hade inte fått mycket med av jordiska äodelar. I ett enda rum voro familjs åtta medlemmar inhysta. För det mesta utgjorde antalet sju, modern och de sex barnen. Fadern var liksom besatt av en orolig ande och vandrade omkring på vägar och stigar, ofta 10-tal mil från Kumla. Var det trängseln i hemmet och fattigdomen, som förtagit honom lusten att dväljas i familjekretsen? Ho vet. Ett läderneärvt spritbegär hade sin andel i den bristande ansvarskänslan för familjs utkomst.

Fattigvårdsstyrelsen var inte någon generös inrättning under Ingeborgs barnår. Anslagen voro smalt tillmätta, och därför blev hjälpen till den stora familjen på Kumlamalmen i det knappaste laget. Men Ingeborgs mor var en underbar kvinna. Ingen kunde som hon räcka till för allt. Hon kokade karameller och sålde, gjorde hemhjälp i prästgården och hos familjer i Kumlabu.

Redan i skolan blev Ingeborg uppmärksammasd för sitt utseende. Pojkarna voro eniga om, att hon var skolans sötaste flicka. Särskilt avgångsklassens pojkar tävlade om hennes gunst. De hade svårt att se sig mätta på hennes djupblå ögon och vackra hår. Fastän lite blyg, kände Ingeborg sig angenämt berörd av kamraternas uppmärksamhet och tog gärna emot deras vänskapsbevis, som mera synligt uttrycktes i form av karameller och frukt.

Den mest välkomna gåvan var den, som klassens mest tillbakadragna pojke gav henne på Ingeborgsdagen. Det var Viktor Rydbergs dikter. Hon hade flera gånger hört lärarna läsa Snöfrid, Dexippos och andra dikter och tyckt, att de voro så gripande och

Ingeborg på Kumlamalmen

Från armodets allt försakande skikt till slösande rikedom höjd

Av N. Helander

Illustr. av J. Norlander

vackra. Hon minns så väl en gång, när lärarna berättade om Viktor Rydbergs hem i Jönköping, om koleran och hans mors död, och den lille föräldralöse Viktors hårda behandling av sina kärlekslösa fosterföräldrar. Vid det tillfället snyftade hon.

Skoltiden var slut, och Ingeborg måste tänka på förvärvsarbete för att hjälpa till att halla den värsta fattigdomen borta från hemmet. Modern hade inte samma krafter som tidigare. Skilsmässan från maken var ett fullbordat faktum sedan flera år. Ingeborg fick plats på ett hembageri vid station, och på lediga stunder biträdde hon modern i hembakerei.

Öfta på kvällarna tog hon fram sin bok och lärde sig flera av dikterna utantill. De hade öppnat för henne en vidare horisont och skänkt henne förmåga att njuta av livets stora lycka: att vara till. Alltsedan hon första gången läste dikterna »Snöfrid» och »Harpolekaren och hans son», hade hon förälskat sig i namnet Gunnar och önskat, att hon själv hetat Snöfrid. Så lustigt att hemes skolkamrat hette Gunnar. Hon kände sig rikligt varm om hjärtat, när hon tänkte härfpå.

Gunnar syntes ofta ha sina vägar förbi hembakerei. Ingeborg hade ingenting emot uppvaktningen utan hälsade honom alltid med sitt vänligaste leende. På söndagarna vandrade de till Stene brunn och Järsjö hällar, men oflast till Lekebacken i Hjortsberga. Samtalsämnen trötto aldrig. Båda voro litterärt intresserade. Under det Ingeborg njöt av naturens fågring vid Lekebacken läste Gunnar ur någon medhavd bok, och båda voro eniga med skalden, att

»En bok är en källa i skogens vrå,
du kan dricka dig mätt ur den. . .»

Gunnar hade ingen svårighet att få en bra koutorsplats. Han var mycket omtyckt i vämmernas lag, och dessa ville då och då ha honom med på vitt. En

LÄMPIIGA JULKLAPPAR

till BILLIGA PRISER

finner Ni bäst genom besök i

Damkonfektionen

Märta Wigerell

Tel. 522

av kamraterna var för det mesta vid god kassa och bjöd frikostigt på kaffe eller amerikanskt vin. Längre fram var inte det ojästa vinet lillyllest utan utbyttes mot starkvin och porter. Gunnar nekade först allt vidare dellaga i vämernas sammankomster men lät sig någon gång övertalas att smaka på deras förfriskningar. Han kände dock vämjelse efter varje gång han druckit med dem. En dag bröt han dock med vännerna, innan begäret slagit rot. Gunnar hade nämligen blivit bekant med en något yngre granne och med honom överenskommit om gemensamma självstudier. Nu blev det en pluggets tid, som också gjorde sammanträffandena med Ingeborg sparsammare. De hade nu sällskapet mera regelbundet ett år, men ingen hade förrätt några andra än vänskapliga känslor. Kärlekens stora problem hade de visserligen gemensamt dryftat men aldrig subjektivt.

På kontoret hade man uppmanat Gunnar att lära sig stenografi. Det väckte genast hans intresse, och på förvånansvärt kort tid hade han nöjaktigt lärt sig de melinska figurerna. Genom stenografilidningen fick han adressen på en västeråsflicka som var hågad att korrespondera på stenografi. Nu började en rätt livlig brevväxling mellan Västerås och Kumla. Gunnar hade stor nytta härav, då västeråsflickan var mera försigkommen och gav honom en hel del egna tecken till ordförkortningar. Det fogade sig emellertid så, att han fick sin värnpliktstjänstgöring förlagd till »gurkornas stad», och härigenom kom att bli personligt bekant med flickan i Åscastaden. I hennes hem åtnjöt han dessutom en välkommen gästfrihet. Tack vare detta trivdes Gunnar utmärkt, och när hans kamrater reste hem under permissionen, stannade han kvar på förläggningen.

Men en söndagskväll kände Gunnar för första gången riktigt hjärteve. En av hans kamrater, som kommit tillbaka från Kumla, medförde en särskild hälsning till honom från Ingeborg. Från denna stund förstod han, att deras hjärtan hörde samman. Västeråsflickans vänlighet mot honom hade gjort gott intryck, och han kunde inte förneka, att han känt sig dragen till henne. Men hälsningen från Ingeborg...

Det var en stor dag i hans liv. Redan samma kväll besvarade han hälsningen med ett kort. De första skrivna raderna till henne.

Någon tid efter sedan Gunnar återkommit till Kumla, voro han och Ingeborg en söndag bjudna på bärkalas av en exerciskamrat i Vesta. När de under hemvägen rastade vid Domareringen å Lekebacken prisade de den härliga julidagen och naturens ljusande skönhet.

— Ja, här är verkligen gudagott att vara — i ditt sällskap, Ingeborg.

— Och i ditt, du käre Gunnar.

De omfamnade varandra, och den första kyssen växlades. Stumma av lycka tryckte de varandras

händer såsom ett tecken till ett oupplösligt förbund. Tystnaden bröts med att Gunnar begeistrad lät Runeborgs Molnets broder tolka vad han innerst inne kände, i en stund som denna:

»När ett hjärta mött ett annat hjärta
ringa blir då vad förnl var mycket,
jord och himmel, hemland, fader, moder...»

En ljuvlig sommarkväll året därpå sulto de i Franzénsgrottan i prästgårdsparken. Under dagen hade ett uppfriskande regn fallit, som skänkt naturen en sällsam tjusning. Det doftade från träd och buskar. Vackert utbredde sig byarna framför dem i svällande försommartid: Örsta med den idylliska kullen. Sånnersta och Brånsta med sina röda stugor och ståtliga björkängar.

Ingeborg satt försjunken i tankar.

— Vad tänker du på?

— På kyrkogården, på de döda där. Tror du på Gud och på livet efter döden, Gunnar?

— Ja, hur skulle jag kunna göra annat. Och du själv?

— Inte alltid. När vi haft det mycket svårt hemma och inte ens haft salt till potatisen, och jag sett

Skrivställ, Ramar, Album, Tavlor, Plånböcker
Partmonnäer, Portföljer, Almanackor, Jultidningar,
Grammofonskivor Stort urval!

Skrivunderlägg Reservoarpenor

BOKEN BÄSTA GÅVAN!

Dohlwitz Bokhandel
Kumla
Tel. 56

mor riktigt tyngd av bekymmer för morgondagen, då har jag haft svårt att tro på Gud och på hans kärlek till armodets barn. Och när jag tänker på dem, som leva på livets solsida med överflöd på allt, blir jag bitter.

— Det har jag aldrig märkt, att du varit.

Gunnar berättade om att på den plats, där de nu sitter, hade en av Kumla församlings namnkunnigaste prästmän diktat några av sina mest berömda psalmer. Han erinrade sig en strof av Franzén, som hjälpt honom själv i stunder av tvivel:

»I som ropen: det är ingen,
ingen själ fördömd i tingen,
allt är stoft, ej mer;
dårar! blott till källan sligen,
sen ert anlete, och tigen,
rodnen, höljen er.»

Han läste den sakta och var djupt gripen. Ingeborg tittade på honom med sina goda ögon:

— Vad du kan mycket vackert!

Gunnar flyttade efter något år från Kumla. Han hade fått plats längre uppåt landet. Under julle-digheten var han åter hos sin käresta, då de växlade ringar. Ingeborg var nu 22 år. Söt och verkligt in-tagande, tack vare sitt naturliga sätt och goda smak beträffande klädsel.

Efter ett par år började en viss kylighet göra sig märkbar i deras förhållande. Ingeborg uppträd-de alltmer kritiskt mot sin fästman och förebrädde honom för avtagande känslor för henne. Vid ett tillfälle bröt ovädet löst. Det gällde endast en små-sak. Gunnar hade inte uppskattat en fästmögåva efter förtjänst. Atminstone var det Ingeborgs upp-fallning. Hårda ord och tårar, som slutade med att Gunnar gav med sig. Men han kunde senare inte frigöra sig från att han blivit orättvist behandlad och tyckte sig inte riktigt känna igen sin fästmö numera. I ett brev till henne längre fram slutade han med; att de borde gemensamt anstränga sig till att bortse från småsaker och se lite mera i stort för att skapa en livslång lycka. Eljest blir det tragedi.

Ingeborg förstod honom inte. Hon tog det som förebräelse, riktad enbart mot henne. I ett svars-brev meddelade hon fästmannen, att hon t. v. ej ville bära någon ring. Först när det var försent, vaknade hon till besinning och ångrade under tåreflöden sitt handlings sätt. Hon trodde, att Gunnar skulle ta för-sta låg till henne och be om förlåtelse. I detta räk-nade hon storligen fel. Gunnar svarade henne i ett synnerligen kyligt formulerat brev, att han ansåg förlovningen dem emellan tillsvidare bruten men var redo att om ett år, om förutsättningar funnos, återknyta förbindelsen.

Gunnar trodde på en återförening samtidigt som han avvisade alla trevare på ett sammanträffande, innan året nått sitt slut.

Men på nyårsaftonen samma år drabbades han av ett hårt slag. En annons meddelade, att Inge-borg var beredd till ny seglats. En av hennes varma beundrare från tidigare år, men som hon då helt avvisat, hade passat på och anmält sina tjänster och inviterat till oupphörliga bilresor. Om sex månader skulle bröllopet stånda. Gunnar fick strax förut ve-ta, att deras vägar ännu kunde mötas, men det bråd-skade....

Ingeborg på Kumlamalmen kom från armodets allt försakande skikt men nådde en slösande rikedom höjd. Som gift saknade hon ingenting av denna världens goda, men hennes tjugande flickgestalt skulle dock brytas ned av en oberäknelig sjukdom. Under livets olika skiften glömde hon aldrig de lyckliga stunder i Lekebacken och i prästgårdsparken med Gunnar. Ty det var honom och ingen annan hon hade kär.

En liten bukett plockad till minnet av läraren Jacob Janson, Byrsta.

Av Hilda Melin.

När tanken, grå och sliten, understundom flyktar till vad skalden plägar kalla för minnets tempelgård, händer det att ett eller annat avsomnat litet blomster som genom ett under plötsligt väckes till liv. Och de minnen som man säkert bevarar livet igenom och som man hållt dröjer kvar vid, äro minnena från barndomsåren och skoltiden. För min del har jag plockat fram minnet av skoltiden i Byrsta skola, såsom det allra ljusaste och vackraste en människa kan medföra på sin färd genom livet, och del, tack vare den lärare, som jag hade glädjen få åtnjuta undervisning av och som jag här vill ägna minnets blomster åt, allas vår älskade och avhållne Jacob Jansson.

Jansson var den borge och sanningsälskande läraren, som klart och koncist kunde bibringa oss elever den kunskap och det vetande, som vi under fyra år skulle med-hinna att inhämta enligt den tidens skolplan. Jag, som så många andra hade lång väg till skolan, men ack hur ledigt och lätt kilade man icke iväg, väl vetande att där mötte en lärare, som var som en far för alla sina många elever och de voro ej få den tiden. Han kunde även skämta och ibland på rasterna deltaga i våra lekar. Jag ser honom när jag vill, då han brukade promenera på mittgången upp och ned, med händerna på ryggen, medan vi sutto och hade »välskrivning» eller ock räknade.

När vi hade sångövning brukade han stanna vid varje bänk och lyssna på våra mer eller mindre disharmoniska röster, som blevo utslagsgivande för betygssättningen.

KUMLA ÅKERI

Innehavare HENRY och HARALD KARLSSON

Rekommenderas

Utför **alla slags körningar**

Försäljer: **Ved, Grus, Kalk, Torvströ**

Telefoner 658, 659

Byrsta gamla skolhus

gen. Man har ju som barn ej funnit den stadga av uppfattning av en människa, som man senare i livet finner, men då jag tänker tillbaka på min skoltid, så känner jag både glädje och tacksamhet, för att jag fått gå i Janssons skola. Det var ej allenast läraren utan även människan jag högt uppskattade. Min första stora sorg var när skolkursen var tillända och man var tvungen att sluta. Då fällde jag många tårar. Många voro de förmaningens ord han gav oss till avsked, vilka säkert längre fram i livet voro värda att minnas och kanske för många utgjort ett gott stöd för de många stötar, som senare mötte oss. Det var tre små enkla ord, som han så ofta tillämpade på oss elever. Dessa tre små ord heta kärlek, tålmod och förkätelse. Jag kan ej påminna mig att jag fick bannor av honom mer än en gång och det var för en i och för sig oskyldig förseelse. Av naturen och på ungars vis, hade jag lätt för att skratta åt »ingenting» naturligtvis, och så satt jag icke stilla i bänken utan snodde på mig, då det väl säkert var någon trevlig kamrat, som bakom viskade något skratretande. »Hilda, sade han, om du inte sitter, som du skall göra i bänken så får du byta och sitta baklänges». Röd som en kräfta vågade man ju knappast att se npp, för att ej brista i gapskratt och narra de övriga att göra lika. Han ägde en stilla humor, och jag är förvissad om, att han själv såg det lustiga i situationen. Nog snodde jag på mig i bänken många gånger sedan den avbasningen, men klarade mig utan bannor, och vid avslutningen erhöll jag ett mycket fint betyg. Aterfinnes i matrikeln för 1892.

Jag betecknar honom som en verklig personlighet som kunde skilja på det väsentliga och det oväsentliga. Han är för länge sedan borta, men är det mig kärt att här få plocka fram några tacksamhetsblomster och gälla dessa även de av mina skolkamrater, som tillika med honom vila i den tysta mulden. De hava lämnat efter sig en strimma av sol.

Så många från barndomsdar,
de äro borta och jag är kvar,
de veta den stora gatan,
och jag förbidar dess svar.

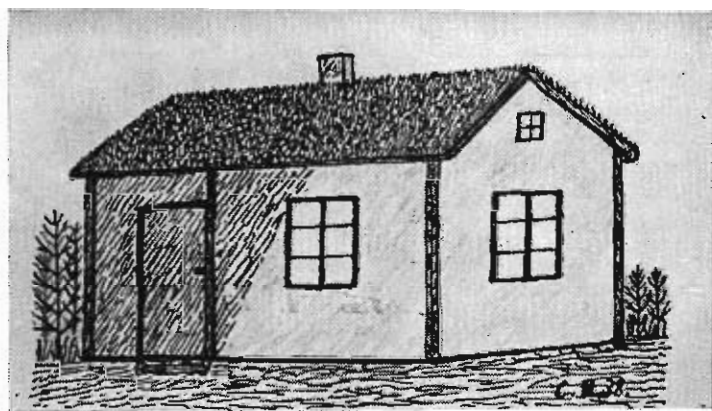
Hellström på Hörstabacken.

På 1860-talet tjänade för ett visst nummer i Hörsta en husar Hellström. 1874 flyttade han från Hörstabacken till obekant ort. Hellström var en lustig kurre. Tvenne fyndiga yttranden av honom återgivas i det följande.

Hellström var skomakare till yrket och hade en arbetare som hette U. Han hade den ovanan, att han skar ut, som det heter, nästan alla kranspliggarna, när han beskar klackarna. Nu är det så att dessa pliggarna lysa igenom, om än dunkelt, både svarta och puts och skämma således skons utseende. Vid ett tillfälle sade Hellström: »U. han gör spjalstaket omkring klackarna».

Vid ett tillfälle mötte Hellström en flicka, Stenmans Johanna, på vägen mellan Hörstabacken och vägen, som går åt Vallersta, i vilken by hon skulle söka tjänst. Då flickan bad H. visa henne vägen till en gård där, svarade han: »Då ä inte svårt att hitta dit, för i byn ä' dä' en backe, som vägen går över, ä nerför backen står ett par grindstolpar, ä ve en av dem står en gubbe, ä han frågar: var ä du hemma ä vart ska du gå? ä där ska du gå in, för där ä den går'n, som du frågar ätter.» Flickan tackade för nnderrättelsen och fortsatte och kom utan vidare till rätt ställe; ty det förhöll sig alldeles som H. sagt, vartenda ord visade sig vara sant.

En annan gång skulle Hellström gå till Hörsta by för att uträtta något ärende. På vägen dit mötte han en kvinna, som gick mycket framåtlutad och som därför gav honom anledning till följande yttrande: »När ja' kom te vallerstavägen (vägen som går åt V.by) så mötte ja en käringekäk, ä när ja kom te Pörthusbacken (något 100-tal meter åt öster) så mötte ett skrov ä—, ä då förstog ja ätt dä var mora i Vallersta.» Sch.

Jonas Högs stuga

Kumlaortens Mejeriförening

TELEFON

33

Runmärkt Smör, Långtidspasteuriserad Mjolk med hög och jämn fetthalt försäljes i egna butiker och hos återförsäljare

PRIMA MEJERIPRODUKTER!

Infanteriavdelning rastar vid oljekällan i Södra mos

Sista vakten på Sannahed

Ett Sannahedsbrev 1913.

Den för många en manlig individ så minnesrika exercisplatsen Sannahed går nu sin upplösning till mötes. Allt som hör till ett väl ordnat regemente packas ned i lärar och dagligen sker transport av det stora förrådet till Kumla station f. v. b. till Örebro, där regementet hädanefter som bekant är förlagt.

Denna flyttning betraktas med saknad och veuod här ute i bygderna. Under regementsnötöna har befolkningen omkring haft en extra inkomst, som nu för alltid sinat ut. Tager man så i betraktande alla dessa storslagna byggnader och anordningar samt de stora lummiga träden, under vilka beväringarna sanlats så många gånger till korum, då solen silade sina första strålar genom lövverket och lyste på de blankputsade uniformerna samt de många kyrkparaderna med sin höglidliga stämning och mycket annat, som här ägt ruin, då blir man vemodig.

Här vore mycket att tillägga, om övergivandet av denna lämpliga mark för övningarna. Dessa sandfält kunna aldrig frambringa någon skörd då däremot jorden omkring Örebro är lämplig åkerbruksjord. Men nu skall det bli exercis på åkertegarna och sandfältet här skall ligga öde. Och nya kaserner skola byggas för miljontals kronor, och pojkar skola dras in till stan. Men nu är det ju försent att göra något åt det. Men nog kan man undra litet över meningen med det.

Sista vakten avgick i lördags. Alltsedan hösten 1908 har varje vinter en avdelning av regementet, vanligen indelta soldater, fullgjort vaktjänst vid gevärs- och ammunitionsförrådet samt därjämte handräckning å huvudförråd.

Den nu sist avgående vakten bestod av befälhavaren dist-korpralen n:r 14 Andersson samt manskap grenadjärerna n:r 18/6 Westman från Vesta, 19/6 Björkman från Hjortsberga, båda i Kumla, samt n:r 58/7 Kling från Kråklinge.

Farväl emellertid nu i glada ungdomar. I kommen nu aldrig hit med edert muntra skoj. Väl kunde det

hända att någon bland eder glömde strängheten i krigslagarna, men det undra vi icke så mycket på, och det ha vi översett med. Vår gemensamma önskan är den, att vi fått behålla eder här som förut, skriver en som saknar er.

Gångna tiders »vargaväder» i Kumla

1867 räknas såsom ett ur väderlekssynpunkt mycket svårt år. Vintern hade varit snörik och den följande våren våt och kall. Den 29 maj nödgades man plöga vägarna för att komma fram. Bevärningen skulle rycka in till Sannahed den 22 maj, men några tält kunde inte uppsättas, varför man måste inlogera soldaterna i kringliggande byar.

1868 föll knappt en enda regnskür på hela sommaren. I Vissberga t. ex. fanns ett åkerfält på omkring 7 tunnland, som var besätt med korn, men stråna var så korta, att de måste plockas upp med händerna. Det fanns bönder i det annars välbärgade Kumla, som icke hade bröd under hela vintern.

Adventssöndagen den 27 nov. 1871 rådde ett fruktansvärt yrväder. På kvällen mätte snödrivorna upp till 3 meter.

1872 gick en hagelby över Kumlatrakten med hagel stora som valnötter. Då hagelstormen kom ljöd det i luften som av flera bantåg.

Århundradets starkaste köld kunde vintern 1875 uppvisa. Termometern visade då 40 minusgrader. Under marknaden i Örebro var det yrväder i 4 dagar, så att alla tåg måste inställas.

1877 utmärkte sig för snörik vinter. När så vårfloden kom, ställde den till åtskilligt med skador. På järnvägen mellan Mosås och Säbylund gick vattnet en halv meter över banvallen. Tågen voro försedda med två lok, av vilka det ena fränkopplades och passerade vattnet innan tåget fick passera.

1879 var åter en snövinter med många tåghinder. Ett nattåg till Kumla blev stående en km. norr om stationen. Ett hjälptåg från Hallsberg körde också omedelbart fast i drivorna. Först kvällen därpå hade man plockat fram tåget till Kumla genom att ta en vagn i sänder. Men då var hela kol- och vattenförrådet slut. Kol fick man köpa i en handelsbod, och vattnet fick häras från en källa. Ijuvliga tider.

Fint ska det vara. . .

Undertecknad antager härmed tillnamnet Brudin samt antecknar mitt yrke från arbetare till filare.

(Posttidn. 13/11 1900.)

BYGGMÄSTARE

EWERT JOHANSSON

TELEFON

231

Utför Nybyggnader, Reparationer
Ritningar och Arbetsbeskrivningar

»Till flydda tiders handskomakare återgår min tanke än så gärna»

Ett galleri av 1800-talets sko-folk i Kumla

Det lär väl inte finnas någon plats i vårt land, som haft så många pionjärer inom skomakeriet som Kumla och trakten däromkring. Här har en lång rad av skickliga skomakare och skohandlare första gången sett dagens ljus, och här ha de med otroligt kuappa utgångsmöjligheter genom träget arbete skapat sig en stabil ekonomisk ställning. Många av dem ha fått sina namn tecknade på historiens blad såsom föregångsmän under ett synnerligt intressant skede i skomakeriets utveckling. Kumla Julblad är förvissad om, att det skall intressera våra dagars kumlabor att bliva erinrade om en del av handskomakeriets stormän. Till grund för dessa anteckningar ligga dels samtal med ännu levande »inästare», dels den av Bernh. Forssell år 1920 utgivna »Handskomakeriet i Närke».

Partiskomakeriets fader.

I en skildring som denna har utgivaren inte tvekat att sätta namnet *Anders Andersson* från Hörsta främst. Om denne märklige torparson har skrivits mycket. Och detta med all rätt. Han föddes den 6 juli 1823. Ett torparhem på den tiden hade det betydligt mera knapphändigt med denna jordens goda än vad förhållandet är i våra dagar. Någon folkskola fanns inte i 1830-talets Kumla, utan det var modern som lärde Anders och hans tre yngre syskon att läsa. Vid sju års ålder började redan förvärvsarbetet hos bönderna. De första åren utgjorde maten den enda ersättningen, men efter 3 år förtjänade A. 3 skilling pr dag, och 15 år fyllda hade hans avlöning höjts till 8 öre, vilket ansågs vara bra betalt.

Efter konfirmationen erhöll A. plats hos en byskomakare, som vandrade från gård till gård och tillverkade skor åt bönderna. Den sparsamme pojken hade vid sexton år sparat ihop en del slantar, vilka han omsatte i läder i Örebro, dit han begivit sig till fots. Någon järnväg fanns inte förrän 1862, och att färdas efter häst var minst av allt en torpar-

pojkes lott. Efter återkomsten från Örebro begav han sig till sitt föräldrahem i Hörsta, där han av det inköpta lädret gjorde låga mansskor med näverbottnar. De första fem paren band han ihop med spannremmen och förelag en ny stadsresa och sålde dem för 5 plåtar paret, i nu gängse mynt 1.67 pr par. Det var hösten 1839. Stadsresan upprepades varje lördag med de skodon, som under veckan hann tillverkas, vilkas antal allmer ökades, sedan hans båda yngre bröder blivit så gamla, att de kunde hjälpa till med skoarbetet. Dessutom anställde han lärpojkar och lämnade även ut arbete till bygdeskomakare, som utförde detta i sina hem. På detta sätt utvecklades rörelsen allmer, och färden till staden fick så småningom företagas med häst och vagn.

I egenskap av vårt lands förste tillverkare av skodon i parti har Anders Andersson för eftervärlden blivit känd genom utmärkelsen »*partiskomakeriets fader*».

1847 köpte han en jordlägenhet i Vallersta och två år senare ingick han äktenskap med en dotter till lantbr. Anders Persson i Hörsta. 1880 flyttade

Anders Andersson med maka

En lämplig försäkring är

en säker placering i osäkra tider

Barnförsäkringar, Livförsäkringar
Pensionsförsäkringar, Livräntor

Ring upp

Allmänna Liv-Odens representanter
i Kumla och begär offert!

Folkskoll. Gustaf Hagsjö — Kassör Herbert Widén

Tel. 390

Tel. 485

Carl Erik Persson

han till Sörby och fortsatte skomakerirörelsen där till 1891, då den yngste av hans fem söner, fabr. A. G. Andersson, Kumla mp., övertog densamma. Anders Andersson gick ur tiden 1900, 77 år gammal.

»Kumlakungen.»

Hemmansägaresonen Carl Erik Persson i Stene föddes d. 10 maj 1823. Han var således jämnårig med ovannämnde Anders Andersson.

I unga år kom han i skomakarelära hos Anders Persson, Hörsta. Carl Eriks far hade blivit bringad i konkurs, något högst ovanligt för en lantbrukare denna tid. Sonen måste därför tidigt tänka på att förtjäna mera än vad skomakarelärlingar vore i tillfälle att göra. Av den ursprungliga fädernegården hade föräldrarna lyckats av köparen utverka husrum till döddagar. I deras lilla lägenhet slog souen sig ned och började 1840 tillverka näverbotnade lågskodon till avsalu, såsom hans vän i Hörsta hade gjort året förut. Förutom Carl Erik själv, kunde den lilla verkstaden ej rymma mera än en skoarbetare, varför han snart nog måste anförtro skoarbetet åt bygdeskomakarna. Perssons livliga lynne passade ej riktigt med ett stillasittande liv vid skodisken.

När P. började komma underfund med, att partiskomakeriet ej allenast skulle föda sin man, utan även komma att lämna överskott, satte han som sitt förnämsta mål livsmål att återförvärva fädernegården, vilket också lyckades.

P. gick alltid klädd som en allmogeman med förskinn och vadmalsrock samt under vintern i fårskinnspåls. Klädd på detta sätt gjorde han en garvare i Köping under en marknad riktigt förlägen. Han hade sport denne, vad ett större parti skinn kostade. Garvaren, som trodde att den enkle lantmannen skojade med honom, uppgav ett alldeles för lågt pris. »Ja, si här är pengar», inföll P. Garvaren protesterade och ville sno sig undan och erbjöd sig till sist att betala P. 500 kr. för att köpet skulle gå tillbaka. »Å, en karl ska stå vid sitt ol», invände P. och ökade på sitt anbud med 500 kr. Och affären uppgjordes.

P:s bokföring var av enklaste slag. Räkningarna skrevos på baksidan av fraktsedlar etc., som samlades i en skänklåda. När likvid kom, togs den betalda räkningen ut och lades i en annan låda, och pengarna stoppades i plånboken. Han lär också ha använt spismuren för anteckning av bomärken. Hur enkel denna bokföring än var, kunde P. ögonblickligen uppge huru mycket var och en av hans kunder var skyldig, även om räkningarna voro aldrig så många. Hans fenomenala minne var sålunda hans rätta både huvud- och inventariebok.

Genom sina omfattande affärer förvärvade P. vedernamnet »Kumlakungen», ett namn som efter hans död 1890 övergick till äldste sonen, grosshandl. P. J. Carlsson, Kumla mp. (död 1920).

Startkapital på potatisplockning.

Till föregångsmännen i partiskomakeriets Kumla får även räknas Petter Olsson i Stene. Han kom till världen året efter de båda förstnämnda och föddes på Sichelsta sergeantboställe, som fadern hade på arrende. Denne var egentligen murare och arbetade som sådan vid kyrkobygget 1834—36. Den unge Petter fick som blott 10-åring biträda sin far som hantlangare. Han kom sedermera i lära hos sockenskomakaren Olof Olsson i Sanua, vilken även lär ha varit ovannämnde Anders Anderssons mästare. Verksamheten som partiskomakare började Petter

Olsson ganska blygsamt. Själv har han berättat, att startkapitalet var förtjänsten på tre veckors potatisplockning. Genom skicklighet och energi förvärvade han sig en tryggad ställning. 1850 köpte han sig ett hemman i Stene och blev granne med ovannämnde Carl Persson.

Fyrtio år senare lämnade han lantbruket till sin måg Johan Eriksson o. nöjde sig med ett undantag.

Petter Olsson

KUMLA SPARIBANK

GRUNDAD 1848

Reservfond:

700,000

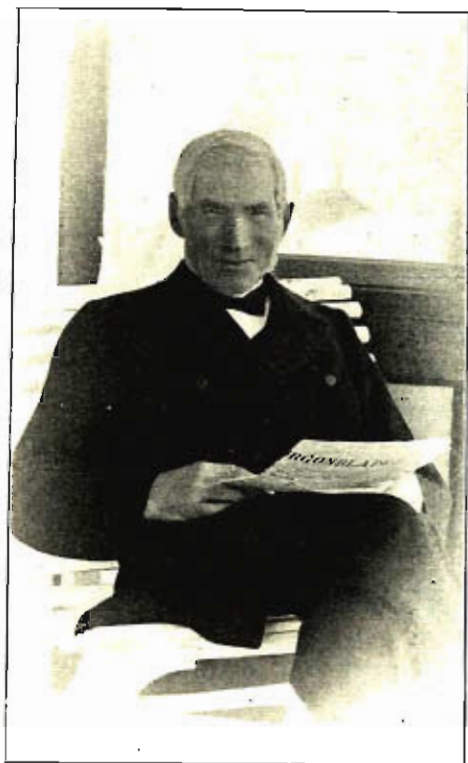
Expeditionstid: Helgfria dagar kl. 10—14 (2 em.)
Lördagar kl. 10—13 (1 em.)

Styrelsen sammanträder den 5, 15 och 25 i varje månad

Rikstelefon 12

Insatta medel:

6,375,000

Lars Erik Lundholm

Han fortsatte emellertid med partiskomakeriet till sin död, och skorna sålde han dels till en mågo, dels till Bröderna Lundholm, Kumla. En av döttrarna var gift med Carl Erik Johansson, Långgälla, en med Adolf Olson, Jär-sjö, och en tredje dotter med Per Erik Erikson, även han på sin tid partiskomakare, först på Stenebacken, senare i Norra Sanna, varom mera längre fram.

Skickligaste finskomakaren.

Av den kvartelt framstående partiskomakare, som alla först såg dagens ljus under 1820-talets Kumla, ha vi nu kommit till *Lars Erik Lundholm*, Södra Mos. Han föddes på själva midsommardagen 1829. Sina första lärospån i skomakeriyrket erhöi han hos en äldre broder i Ekeberga, Hallsberg. Vid 19 års ålder kallar hembygden honom åter, då fadern, som var trädgårdsmästare i Via, avlidit och sonens uppgift blev att draga försorg om sin mor. L. började som byskomakare med en lärpojke och fick snart namn om sig att vara den skickligaste finskomakaren på trakten. Som sådan fick han allt beställningsarbete från Säbylund.

Lundholm tillverkade, utom de gängse näverbottnade skodonen, även s. k. »pumpade» skor. När pliggskomakeriet i mitten av 1850-talet kom på modet, var il. nog framsynt att i sin verkstad tillverka dessa nymodiga skodon. Självt kom han aldrig att få någon färdighet med dessa, utan anställde mera försigkomna skomakaredrängar, som hade fått lära sig »pliggmakeriets mysterier».

Längre fram upphörde L. med beställningsskomakeriet och tillverkade skodon till avsalu, blev s. k.

partiskomakare och skohandlare. I likhet med sina kolleger inom partiskomakeriet, skaffade sig Lundholm Janbruk. Genom överansträngning hade han i 40-årsåldern blivit klen till hälsan och ordinerades ett mera rörligt liv. Han ägde ej ringa affärsegenskaper, o. tack vare god ekonomi kunde han under »dåliga tider» köpa upp och lagra skodonen, tills efterfrågan steg och priserna blevo fördelaktigare. Särskilt på höstarna rådde god efterfrågan på skodon, och då hade L. ett välförsett lager av lågskor och stövlar.

Sin rörelse överlämnade han hösten 1900 till sönerna August och Axel Lundholm. Tack vare ett hårdande friluftsliv, hade L. E. Lundholm icke blott övervunnit sin medelålders ohälsa utan desslikes fått uppleva en ovanlig hög ålder. Vid sin död 1914 var han nära 85 år gammal.

Stamfar för en hel skomakarläkt.

Vid en granskning av skomakeriets pionjärer under 1800-talets första hälft, finner man att samtliga äro utgångna från mycket fattiga hem. Det finska kriget hade givetvis medfört fattigdom och nöd. För Kumla, som hade sitt stora kyrkobygge att finansiera och som krävde dagsverken av envar, var det en särskilt påfrestande tid. Dessa skomakare, som växte upp och etablerade sig under dessa lider, hade i regel starkt sinne för sparsamhet. De visse med sig vad penningen var värd, och att endast med arbete

och försakelse kunde en tryggare tillvaro vinnas.

På »Kumlamalmens», n. om Kumla kyrka, kan inte påstås ha rätt välmåga. I dessa små torpställen har sannerligen fattigdomen bitit sig fast. Men det oaktat har »malmen» fött många präktiga män och kvinnor, som skapat sig en god framtid.

Här föddes i en backstu-

Johan Blixt

LIVFÖRSÄKRINGAR

i dess olika former erhållas fördelaktigast i gamla välkända

Brand- & Livförsäkrings A.-B.

Svea
Göteborg

Agentur för Kumla: **Kassör THURE SCHELIN**

Automobil- och Motor-cykelförsäkringar i

»**NATIONAL**»

Ansvars- och olycks-fallsförsäkring i

Internationella Olycks-fallsförsäkrings A.-B.
Stockholm

Agentur: **Kassör THURE SCHELIN, Tel. 123**

Carl Erik Blixt

ga *Johan Blixt*, som skulle bli stamfar till en betydande skomakarlära är okänt, men hans samtida vill göra gällande, att det måtte ha varit hos sin tids bästa skomakare, ty både Blixt och senare hans söner hade namn om sig att vara skickliga skomakare.

Vid 17 års ålder blev Blixt rekryt vid husarerna och äktade året därpå husardottern Kristina Sten från Stene. Då hade han redan egen

skomakerirörelse och hade fullt upp med sysselsättning i bondgårdarna. Sedermera ägnade han sig helt åt beställningsskomakeriet. Hans specialité var långstövlar med hopvikbara kragkraft av kalvskinn, vilka uppvikta räckte ända upp till ljumskarna och där knäpptes till på särskilt för ändamålet i byxorna fästade knappar. Dessa stövlar betalades bra och kunde betinga ända upp till 35 riksdaler paret. De voro mera smidiga än smorladersstövlarna och användes bl. a. av jägmästare och godsägare såsom jaktstövlar.

Vid sin död, 1891, hade Johan Blixt fyra söner, som fortsatte i faderns yrke.

En glad sällskapsmänniska.

En son till ovannämnde Johan Blixt var *Carl Erik Blixt*, som föddes i Täby 1833. Han lärde skomakeriyrket hos sin far men etablerade egen rörelse 1859 i hos fadern förhård verkstad. Någon tid därefter flyttade han sin rörelse till Almby, men 1872 var han åter kumlabo, då han inköpte ett ställe i Södra mos, som han innehade till sin död.

I likhet med så många andra beställningsskomakare, gjorde Blixt under den s. k. »döda säsongen» skodon på lager, som sedan under bättre tider salufördes under torgdagarna i Örebro och under marknaderna i grannstäderna. Längre fram kom tillverkningen att i huvudsak omfatta militärskodon, tack vare förbindelse med tvenne grossister i huvudstaden. Efterfrågan på dessa skodon blev så stor, att B. med sina 7 arbetare ej kunde klara ordena på den egna verkstaden utan måste anlita s. k. »hemskomakare».

En del leveranser överlät han dessutom på sin sväger, F. A. Carlsson, om vilken läses längre fram.

Blixt var religiöst intresserad och en ivrig blåbandist. Han var en synnerligen glad sällskapsmänniska och ägde ett rikt förråd av historier, som han berättade med verklig förmåga. I hemmet odlades flitigt sången och musiken, och döttrarna voro kända för sina vackra röster. Dåvarande kantorn i Kumla, Adolf Andrén, var en ofta sedd vän i Södra mos. Han lade också beslag på döttrarna för kyrkokören. Hit förde han också sin ungdomsvän, direktör Josef Kihlberg, Hjo, som resulterade i att denne förde med sig dottern Signe till Hjo.

I äktenskapet med nämndemansdottern Maria Charlotta Andersson i Södra mos hade B. fem döttrar, av vilka en är gift med grosshandl. Axel Lundholm, Örebro, en med handl. Emil Hallmén, Örebro, och en änka efter ovannämnde dir. Kihlberg, Hjo. Blixt slutade sina dagar 1916.

En yngre broder till Carl Erik Blixt var skohandlaren *Johan Blixt*, som utövade skomakerirörelse först i Täby och senare i Norrbyås, Örebro, Almby och Gällersta. 1880 slutade han med sin rörelse och flyttade 1885 till Göteborg, där han innehade skohandel ett 20-tal år.

»Den sista villan var värre än den första».

I 1880-talets Kumla var partiskomakaren *Frans August Carlsson* en av de mera inflytelserika personerna. Han var född 1846 på Nynäs i Ekeby, där fadern var torpare. Till Kumla flyttade han 1867 och erhöll anställning hos ovannämnde Carl Persson, som då var arrendator av komministerbostället i Vesta. Sin

F. A. Carlsson

egen mästare blev Carlsson 1875 o. etablerade sig liksom flera andra skomakare i Södra mos. Här utförde han tillsammans med sin sväger, förutnämnde C. E. Blixt, leveranser av militärskodon. Efter att en tid ha bott i Stene flyttade C. till Kumla stationssamhälle. Hans affär utvecklades alltmer, o. han anställde icke blott flera »hemskomakare» utan började köpa upp skodon

A.-B. AUG. HOLMBERG

ÖREBRO

KONTORSBOKFABRIK * BOKBINDERI
KARTONGFABRIK * LINJERINGSANSTALT

Gustaf Halling

av sådana partiskomakare, som voro kända för att utföra ett gott och pålitligt arbete. Carlsson var mån om att använda förstklassigt material, vilket var nödvändigt för att kunna konkurrera med de skodon som vanligen bjödos ut i den allmänna skomarknaden.

Den ökade affärsdriften

krävde större utrymmen, varför C. nödgades uppföra ett större boningshus. När detta 1885 var färdigt, kunde han skryta med, att det var det största huset i Kumla. Längre fram uppförde C. en villalikhande byggnad, som han själv utförde ritningarna till, inspirerad av en stockholmsvilla, som han i hastigheten sett och tagit intryck av. När denna byggnad blev färdig, skrev en kvick meddelare till en örebro-tidning, att »den sista villan var värre än den första». Den var belägen vid sydvästra hörnan av torget, men flyttades 1914 och användes alltjämt till bostad åt församlingens komminister.

Vid torgfastigheten hade F. A. Carlsson en tid även bryggerirörelse.

Hösten 1890 ingick C. kompanjonskap med Erik Aqvist, Örebro, och bildade skohandelsfirman Carlsson & Aqvist. Tolv år senare utträdde han ur firman, och nästan samtidigt slutade han också med skomakerirörelsen i Kumla. Han koncentrerade sig sedan på fastighetsaffärer i Malmö och Stockholm, där han slutade sitt verksamma liv 1919.

Partiskomakare vid 17 år.

Bland husarsöner, som redan tidigt gjorde sig bemärkta inom partiskomakeriet, var *Gustaf Halling* från Hörsta. Född 1847 kom han som blott 10-åring i skomakarelära hos husar Hjälm i Hörsta. Det berättas, att hela hans lön under tre år inskränkte sig till ett par skor. Och då bodde han hela tiden i föräldrahemmet, och första året t. o. m. hade sin kost

där. Från Hjälm flyttade Halling till L. E. Lundholm i Södra mos, hos vilken han hade 70 kr. i årlig lön.

Vid 17 års ålder började han som egen partiskomakare med verkstad i föräldrahemmet. Liksom de flesta andra partiskomakare sålde han skodonen på torgdagar och marknader, men kom snart i direkt affärsförbindelse med grossörer i Stockholm. Han kom också att bli leverantör till flottan.

Redan som 22-åring hade Halling genom tråget arbete och sparsamhet lyckats få ihop ett kapital tillräckligt för inköp av lägenheten Hagalund i Hörsta. Vid samma tid ingick han äktenskap med en lantbrukaredotter från Järsjö, Maria Josefina Persson.

Under mera än 50 år bedrev H. partiskomakeri. Med 3—4 skoarbetare å den egna verkstaden och 10—12 hemskomakare tillverkades efter den tidens förhållanden ansevärliga kvantiteter skor. Men H. var likväl inte nöjd härmed utan köpte även upp skodon från andra skomakare, och hans skohandel blev allt mer omfattande. I regel köpte dessa skomakare sitt läderbehov av Halling.

Även på äldre dagar var H. livligt intresserad av skotillverkningens utveckling. Hos sin måg. fabriksör C. A. Jonsson, hade han också tillfälle att följa den moderna skoindustriens sagolika expansion.

Som 73-åring slutade H. sitt arbetssamma liv 1920.

25 kr. för bottning av 350 par stövlar.

I fars och framförallt i farfars Kumla var det inte lätt att för en energisk skomakarelärling slå sig fram. När årslönen många gånger utgick med blott 25 kronor, så är det svårt att första, att dessa lärlingar kunde etablera egna skomakerier o. få slantar över till att driva rörelse, köpa sig ett ställe och mycket annat.

Per Erik Eriksson

Per Erik Eriksson har berättat huru som han som skomakaredräng hos P. J. Nyberg i Åbytorp först hade en årslön av endast 25 kronor. För dessa skulle han

LANTBRUKARE!

Kom ihåg att »Utsädesbolaget» är bästa inköps- o. försäljningsställe

Vi **uppköpa** till högsta dagspriser:

**Råg, Vete, Havre, alla slag, Arter
Gräströ, Hö, Halm m. m.**

Varorna hämtas resp. levereras till Eder gård

Vi **sälja** till lägsta dagspriser bl. a.:

Gödningsmedel, Kraftfoder, Utsäden och Betningsmedel

Telefonanrop: »Utsädesbolaget»

Kumla Foder- & Utsädes A.-B.

Lars Petter Larsson

boltna 7 par stövlar i veckan. Det blir c:a 350 par om året, och betalningen 7 öre pr par.

Eriksson var född 1850 i Hackvad och anställdes vid 12-års-aldern hos en byskomakare i Viby, där han stannade i fyra år. Därefter tjänade han under lika lång tid ovannämnde Nyberg och senare Joh. Larsson, Stene.

På Stenebacken startade E. eget partiskomakeri 1874 och stannade där i 7 år. Här gifte han sig med en dotter till den ti-

digare omnämnde föregångsmannen för partiskomakeriet Petter Olsson, vars tillverkning av slitstarka och välgjorda becksömskodon han också flitigt sålde.

Efter avflyttningen från Stene bosatte sig E. i Norra Sanna, där han inköpt en hemmansdel. Under denna tid upparbetade han sin rörelse ännu mera med tillhjälp av såväl egna arbetare som hemskomakare och slog sig även på skohandel. Dessutom utförde han beställningsarbete åt officerarna på Sanna. Sedan partiskomakeriet sett sina bästa dagar, ägnade sig E. en tid utslutande åt beställningsarbeten. På äldre dagar flyttade han till Kumla där han köpte sig fastighet och hade anställning å Bröderna Lundholms Skofabrik.

E. var en hängiven frikyrkoman och tillhörde Kumla Frikörsamling. När han avled 1938 hade han nått den höga åldern av 88 år.

Packade skodonen i sockerfat.

Södra mos har mer än någon annan by i Kumla varit boplats för skomakeriets utövare under 1800-talet. Åtskilliga partiskomakare ha fötts där eller köpt lägenhet i den stora byn och därstädes bedrivit skomakerirörelse.

En på sin tid mera känd partiskomakare och skohandl., *Lars Petter Larsson*, var född i Södra mos 1839. Efter några läroår hos Jonas Persson i Stene startade han 1859 egen rörelse. Verksladden hade han först några år hos sin far i Stene men flyttade 1866 till Dyningeberg, där han övertagit svärfaderns gård. Längre fram inköpte Larsson ett större

hemman i Aby, där han inrättade skomakareverkstad med många arbetare. Tillverkningen utgjordes mest av s. k. krökstövlar. Genom att han övertog andra skomakares tillverkningar, koncentrerade han sin rörelse på skohandel, vilken ansågs en tid vara en av de största i Kumla. Han reste vida omkring på marknader och avyttrade skor, bl. a. till Stockholm, Söderhamn och Sundsvall. Några kartonger användes ej denna tid, utan skodonen packades vanligtvis i två meter höga sockerfat. Då faten voro i det närmaste fulla, trampade man ihop skodonen för att få rum med mesta möjliga.

Så berättas huru Petter Olsson, Stene, vid slutet av en marknad i Karlstad frågade Lars Petter Larsson, om han ville köpa slumpen av honom efter vikt. Han hade packat ned huller om buller i en stor lår och brydde sig ej om att slå upp den och räkna huru många par det var av vardera sortens skodon. Lären visste han huru mycket den vägde, så att det var bara att väga den som den var och dra ifrån lädvikten. Lars Petter, som annars brukade ha fint väderkorn och gärna ville driva med andra men var mycket rädd om att själv släta sig i löjlig dager, nappade denna gång på kröken samt nämnde ett pris som han ville ge pr gammalt svenskt skålpund. Petter Olsson antog genast anbudet, lären vägdes men så snart antalet var bekräftat med handslag, hördes en röst ur lären.

»Nej, nu vill jag slippa ut!»

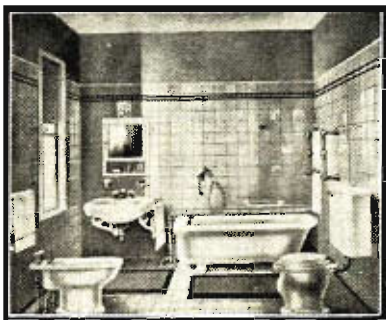
När lären öppnades kröp därur en av Petter Olssons skomakaredrängar.

På Lars Petters bekostnad fick Petter Olsson den gången skrottarna på sin sida, men bladet vände sig något, då Lars Petter helt resolut förklarade att skomakarens stövlar var hans efter det bestämda viktpriset och då det troligen var helgdagsstövlarna som drängen hade på sig till marknaden, var det nog Lars Petter som vann på bytet. Huru Petter Olsson sedan gjorde upp med sin skomakaredräng för de stövlar han så hastigt och lustigt blivit av med förmåler icke historien.

Lars Petter hade ej glömt detta sitt nederlag utan en vacker dag stodo han o. Petter Olsson med sina skokorgar alldeles bredvid varandra på trolloaren strax invid Örebro stadslus. Pet-

Lars Jonsson

Rörledningsentreprenör

ARTUR AHILSTRAND

Utför Värme-, Vatten- och Avloppsledning, VC- och Pump-
anläggningar, Reparationer av allo slags rörledningar utföras
omsorgsfullt och billigt

Kostnadsförslag på begäran!

Telefon 317

A. G. Anderssons skomakareverkstad i Sörby i början av 1890-talet

ter skulle gå borti i ett ärende och bad som vanligt Lars Petter sköta om kommersen för dem båda. Medan Petter Olsson var borta passade emellertid Lars Petter på och skrev på hans korgar med stora bokstäver i rödkrita: *Svårsålda skodon*. Men detta var mera än Petter Olsson kunde smälta, ty när han kom tillbaka gav han Lars Petter en kraftlig örfil för det minst sagt ohemula tilltaget. Lars Petter, som annars ej brukade vara sen att slå till, lät denna gång udda vara jämnt.

Lars Petter Larsson var en kraftkarl med mindre vanlig styrka. Han avled 1886 endast 47 år gammal.

60 par stövlar på tre veckor.

»En tillika flitig och skicklig partiskomakare». Det betyget har tillmätts *Lars Jonsson*, som 18-årig 1857 startade partiskomakeri i fäderneshemmet i Stegne. Nio år senare flyttade han till Kumla station, där han först byggde sig en stuga på ofri grund, men flyttade denna sedermera till friköpt mark. Jonsson ägde goda anlag för sitt yrke.

Vid ett tillfälle, berättas det, hade han på endast tre veckor gjort 60 par vaxlädersstövlar, ett kvalitetsarbete som förskaffade honom särskilda vitsord av en Dalaskohandlare, som köpte stövelpartiet. Jonsson utstofferade ofta stövelskaften med olika mönster. Detta för att få ut så mycket som möjligt av det även på den tiden som dyrbart ansedda lädret.

Under en resa till Göteborg hade Jonsson och hans bror fått se de första veckstövlarna. De gjorde en skiss av dessa och lät göra var sitt blockpar åt sig. Någon framgång blev det ej med tillverkningen efter dessa blockpar. Sedan den bekante lästskäraren och blockmakaren Axel Norlén förfärdigat nya block, lyckades det Jonsson få fram förstklassiga stövlar. Han tillverkade också ett slags stövlar, vilka voro ett mellanling mellan krökstövlar o. tungstövlar. Dessa benämndes »Suovarongstövlar». Hur detta namn uppkommit, är okänt.

När konkurrensen från skofabrikerna gjorde det omöjligt att få handskomakeriet lönande, upphörde J. med sin rörelse. De sista åren sysslade han med hopspanning av reseft på stövelskaft.

Vi sluta med denna exposé om »flydda tiders handskomakare» med ett åter ett citat ur en arti-

BENGTSONS

HERRKONFEKTION

GOSSKLÄDER
HERRKLÄDER
ARBETSKLÄDER

TEL. 182

kel av kapten A. Victorin i Hermodstidningen Korrespondens augustinummer i år.

»Historien, som började under höstmarknaden i Örebro 1839, när sextonåringen Anders bjöd ut sina fem första par näverbottnade skor, är emellertid vida mer än partiskomakeriets historia. Det är också en spegelbild av Sveriges egen historia. Hantverket med dess slit och glädje. Marknaderna med deras kommersande, myllriga liv, kniviga uppgörelser och pokulerande, som inte alltför sällan slutade i stadens finka. Det är historien om färdlivet på vägarna, innan järnvägarna kom till och bilarna. Historien om hårda, rejäla tag, envist spjånande in i det sista mot den framstormande industrialismen med hårda uppgörelser, vända och nöd, innan den nya företagargandan blåste nytt liv i verksamheten.

Men framför allt är det en säregen historia om ungdomens kända bravad. Pojken Anders Andersson, som visade vägen och drog sina jämnåriga med sig, käckt brytande mot femhundraårig slentrian. Med skolådan, lästknippan och vinnesyl'n grep de sig an och trollade bokstavligen fram en välbärgad bygd. Där står de nog ensamma i hela vår historia, och därtför måste deras gärning fram ur glömskans djup.»

Här är dock på sin plats att bringa en hönör åt de handskomakare som i *skoindustriens* Kumla betydligt så mycket, då det gäller samhällets utveckling. Framför allt är det kvartetten A. G. Andersson, C. G. Ström, Carl Nilsson och C. A. Jonsson, våra stora och äldsta skofabrikörer, som genom sitt kunnande och sin stora energi hjälpt Kumla och dess befolkning ett gott stycke framåt. När Kumla skoindustriens historia en gång skrives, måste dessa namn tecknas på dess främsta blad. Vi hoppas vid något tillfälle få återkomma till såväl dessa som en del andra av skoindustriens föregångsmän i vår ort.

»Sjuttio kronor för alla tre åren.»

Av en vän till Kumla Julblad har utgivaren fått taga del av följande kontrakt från 1880-talet.

I egenskap av förmyndare för aflidne torparen Johan Jonssons från Westa egor barn har jag här, med med skomakaren Erik Wiktor Jonsson, Linde, Hardemo, öfverenskommit, att han för färdom i Skomakeri emottager sonen Johan David under tre års tid, räknadt från den 24 oktober 1887 till den 24 oktober 1890, emot en öfverenskommen ersättningssumma af Sjuttio (70) kronor, för alla tre åren, samt villkor att ovannämnde Jonsson föder, kläder,

ömt och christligen uppfostrar, såväl i skolgång som öfrigt, samt fullständigt lär myndlingen skomakeriarbetet under lärotiden; allt för ofvannämnda summa Sjuttio kronor, hvilka penningar utbetalas sedan första halfåret gått af lärotiden eller den 24 nästkommande april; med förbehåll likväl att om lärgossen innan läroårens slut med döden skulle afgå så återbär Jonsson af dessa Sjuttio kronor så mycket som kan vid uträkning belöpa sig på den tid af läroåren som återstår.

Sålunda öfverenskommet försäkras:

Linde i Hardemo den 22 Februari 1888.

August Olsson, Hjortsberga.
förmyndare.

Öfvanstående kontrakt antages och förbinder jag mig det till alla delar fullgöra:

Hardemo & Linde datum som förut.

E. W. Jonsson, Linde.

Närvarande vittne:

P. J. Carlsson, Stene, Kumla.

På andra sidan stående kontrakt är betalt, som härmed kvitteras.

Linde i Hardemo den 13 Augusti 1889.

E. W. Jonsson.

Konung Oscar och regementspastorn på Sannahed.

Konung Oscar II besökte Sannahed 1900 för att överlämna fanor till livreg. Från Örebro utgick på morgonen ett långt tåg med 2:ne lokomotiv. Närmare heden vimlade vägarna av cyklister, hästakdon och fotgängare. Många flera civila mötte upp än vad det fanns militärer där. Konungens extratåg ankom till Sannahed kl. 12. Från hållplatsen till heden var vägen dekorerad med ett 80-tal höga flaggstänger, och hela vägen var liksom en väldig äreport av björklöv och försedd med vapen och tjogtals större och mindre flaggor och vimplar.

Konungen överlämnade med ett tal till en var av de 3 bataljonerna en fana. Dagen gynnades av ett strålände väder, som gav konung Oscar anledning att yttra: »Nerkingarna ha ställt till med vackert väder åt mig i dag». Men det dröjde inte länge förrän det mulnade och ett häftigt regn föll, som gjorde slut på festligheterna tidigare än beräknats.

Vid kyrkparaden predikade regementspastor Bergström. Texten var berättelsen om fariseén och publiken. Vid det han talade om den store syndaren vände predikanten sig respektfullt flera gånger mot konungen, vilken till sist utbrast:

»Vänd dig icke till mig hela tiden utan också till de andra.»

Vid behov av

MÅLNINGSARBETE

anlita

TELEFON

233

EINAR WIGRELL, KUMLA

Silgångaren Werner Pettersson

Kumlasporten

★ 1940 ★

Av A. Dohwitz

Gösta Pettersson driver mot målet

Det envisa höstregnet har upphört, träden har avlövat. Det lider mot slutet av idrottsäsongen. Det är tid att göra en liten överblick av Kumlas idrottsliv 1940.

Att vara lagledare i fotboll detta krigets år kan inte vara något nöje. Det har nog både den ordinarie och den vikarierande lagledaren fått erfaras för Kumlakamraternas del. Inte en enda gång under året har samma lag kunnat ställa upp till spel. Beredskapstjänsten har ju gjort det mesta, justeringar har ordnat resten.

Att Kumla i våras skulle åka ur div. II, var väl varenda Kumlabo säker på. Så blev också fallet, men faktum är att Kumla med sitt nya lag klarade sig oväntat bra. I hela serien hade Kumla en stor otur. Det är inte sagt ur lokalsynpunkt. T. ex. de båda matcherna mot Eskilstuna. Det blev uddamålsnederlag både borta och hemma, men sakkunniga personer, domaren »Ribba» Andersson och biträdande lagledaren E. Kempe, Eskilstuna, påstodo, att Kumla skulle haft minst oavgjort i dessa matcher. Nog sagt om div. II.

När Kumla sedan hamnade i div. III (Södra mellansvenskan), så trodde man allmänt, att striden skulle stå mellan Kumla och City. Nuvarande serietabell visar helt annat. Det borde varit bättre för Kumlas del, men fakta kvarstår! Man får hoppas på en god vårsäsong. Den blygsamma placering laget nu innehar må ste och kan förbättras! Det finns rikligt med material att bygga på. Juniorlaget har klarat sig bra men föll tillhaka i slutet av säsongen. Det finns några spelare som gått upp sensationellt: Sune Pettersson i målv, Nyström back, Sellberg halvback, Windahl vy, Klirra Karlsson forward. Unga pojkar allesamman.

Allmänna idrotten började utan större stjärnor, men så dök ett namn upp, som är värt att lägga på minnet. Det är frisksportaren Gösta Pettersson. Denne 19-årige yngling har gått upp i stor stil. Vid tävlingar i Karlskoga hotade han t. o. m. själve landslagsmannen Lennart Nilsson på 800 och slog klart B-lagsmannen Olle Rislöv. Hans bästa tider 1940 har varit: 100 m. 11,8, 400 m. 55,6, 800 m. 1,58,3, 1500 m. 4,15. Av dessa äro 400 m-tiden sämre än föregående år, men han påstår själv, att han kunde gjort mycket bättre tid i år, men han har inte löpt sträckan så många gånger. Nästa år skall han exercera. Det kan be-

tyda, att han får starkare kondition och kommer att nå storresultat. Hans mål är, att komma med i B-landskampen mot Finland. Med den ambition och skötsamhet, som är utmärkande drag för frisksportande Gösta Pettersson, är det inte alls omöjligt, att han når sina drömmars mål.

Fri-idrottsmatcherna mot militärlag har gjort, att intresset hållits vid makt. Malmösprintern Nordén, som legat förlagd någonstans i Närke, har verksamt bidragit vid tävlingarna.

En annan Pettersson med förnamnet Werner har också sprit glans över Kumla. Vid SM-tävlingarna i gång, som gick i Hedemora, blev han säker trea, och fick mycket lovord för sin vackra stil, och vid Närkestrampen belade han andra platsen i huvudklassen.

Brottningen har lidit svårt av lämplig lokal. Tävlingar har dock hållits. Brottningsledaren Grahn, som varit i militärtjänst i närheten, hade en utmärkt demonstration på idrottsplatsen med brottare från Kumla och Hallsberg.

Tennis. Klubb-tävlingar, som vanligt, med glädjande nog många nybörjare. Stjärnorna får, tyvärr, inte stanna kvar i Kumla. Dem lägger Örebro beslag på! Så har det varit med Bengt Nyvelius, och så ser det ut att gå med Lennart Johansson. Få se hur det går för honom i framtiden.

Orientering har alltid varit omhuldat i Kumla. Även i år har intresset varit stort. **Fältsporten** har dykt upp i den allmänna beredskapen och har gjort succés. Både med tävlingar och med träning.

Bandy. Denna styvmoderligt behandlade gren, som av naturförhållanden inte kan nyttjas i full utsträckning i Kumla, har varit mycket livaktig. 1939 års serie vanns, och det ser ut som även 1940 års skall gå till de energiska Kumlapojkarna. Vad sägs om, att inte mindre än fyra lag varit i elden. Ett A-lag, ett B-lag och två juniorlag. Konsten har varit att skaffa motståndare.

Detta var en kort överblick. Vi gå nu in i vintervila, men den vilan kan bestå i fältsport, skidor, skridsko, promenader etc. Sedan kunna vi möta upp igen med friska krafter till ett nytt idrottsår. Måtte 1941 bli ett stort år för Kumla, fritt från krig och bombor, till fredligt arbete för mänsklighetens välsignelse.

Kumla Cykel- & Sportaffär

(Evert Ström)

Cyklar, Tillbehör, Reparationer, Sportartiklar

Skinnavaror

Vintersportartiklar

Radio, förnämsta märken

Tel. 423

Nya Bilstation

A. Andersson

REKOMMENDERAS!

Täckt turistvagn för 23 personer

Telefon 30

Det vackra Folketorp har förlorat både skomakeriet och kossorna

»Bosa-Lovisas» ord vägde mera än prosten Falks

Folketorps handel

Folketorpsbygden ligger så vackert och badar i september-sol. Några frostnätter har farit hårt fram i trädgårdstjapporna. Nästan vindsulla råder, men från träden komma de färgrika bladen dalande mot marken. Skogsvägen mellan Brånsta och Folketorp är dryg, och jag tänker på vännen Adolf Larsson, som nästan dagligen måste färdas åkande eller gående mellan hemmet och sambället, trotsande alla vädrets makter. Adolf Larsson är sin bygds klockarförman, som har mycket att bestyra, då det gäller fattigvårdsfrågor, vägfrågor, upprättade skrivelser av olika slag och åtskilligt annat. Han är en varm idealist och hängiven godtemplare och blir inte så lite vemodig, då han omtalar hurusom logen Skyddsvaktens verksamhet har måst ligga nere i brist på möteslokal. Han är en god berättare och känner väl till livet i bygden, inte minst i förfarna tider.

Vid ett sammanträffande spörjer jag honom om han inte ville för Kumla Julblads läsare berätta något om sina ungdomsminnen. Jag visste, att Adolf Larsson var blygsam liksom den bygd, där han vuxit upp och troget hållit fast vid. Men min envishet avväpnade hans motstånd. Och nu låta vi honom få berätta.

En tand utslagen på själva konfirmationsdagen.

Under sina pojkar bar Adolf Larsson en tid posten mellan Kumla poststation och Folketorps handelsbod. För detta hade han ett arvode av 15 öre pr dag. När han hade sällskap med hund höjdes avlöningen till 20 öre. Handl. Bratt var nämligen jägare och dresserade hundar åt olika hundägare. Det var dessa hundar, som den unge Adolf hade an-

svar för och som då och då ökade hans inkomst med drygt 30 %. Bratt är nu boende i Asker och är ett stycke över 80 år.

Det var nog rådligt att ha hund, isynnerhet om man skulle passera Södra mos-området. Pojkarna där ville gärna slåss. De lågo i försåt i skogsområdet, som den tiden sträckte sig ända fram till nuvarande Kumla Skofabrik. När Adolf Larsson var på väg till konfirmationen, passade de honom och slog ut en tand, vilket inte var så trevligt på en sådan bemärkelsedag.

Alla tiders slagsmål.

Bönderna under Säbylund hade på 1880-talet drängar, som gjorde dagsverken på godset. Dessa kallades allmänt för »godsare». Mellan dessa och en del stationares rådde ständig fiendskap. Drängarna gjorde ofta små raidar även i Folketorpsbygden. En söndagseftermiddag var det möte i missionshuset. Just som mötesbesökarna lämnade detta, passade de på att ställa till gruff. En skomakare Klingström lyckades komma ur deras fälla och genom skogen hasta mot sitt hem. Men »godsarna» satte efter honom och högg honom på farstustrappan, just som hans mor öppnade dörren för honom.

En midsommardag hade en grupp »godsare» besökt Sannahed och voro på hemväg. I Kumla by mötte dem några ungdomar från samhället. Nu skulle det bli batalj. De stridande valde själva länsmansgården för kampen. Utanför verandan här fanns några piedestaler med blomkrukor. Dessa lade man beslag på och använde som tillhygge. Inte en burk sparade man på, allt slogs i spillror, och de agerande fick mer eller mindre allvarliga blesseyrer. »Stationarna» retirerade så småningom mot samhället. Vid Natanaelsbygget blossade striden upp igen, ty nu hade »stationarna» fått både bra betäckning och lämplig stridsmaterial. Under ledning av husar Arbin avgjordes efter heta strider kampen till »stationarnas» förmån. Men båda parterna lämnade valplatsen med flera skadade. En av ynglingarna var nästan skalperad.

Egendomligt nog blev det ingen rättslig efterräkning. T. o. m. länsman Velin föredrog att låta det bero med vad som förevarit, trots förstörelsen i sin trädgård.

Prosten Falk på offensiv i Folketorp.

Prosten Falk försökte på olika sätt komma till rätta med folkets vidskepelse och nöjesliv. »Bosa-Lovisa», en trollgumma från Sköllersta, vid flera tillfällen omnämnd i Kumla Julblad, anlätades rätt ofta i Folketorp och hade stort anseende i bygden. Vid en sammankomst varnade prosten

Tandläkare

Åke Runestad

Torget, Kumla

Mottagning: Vardagar 10—12 fm.,
5—7 em. Lördagar ingen kvällsmottagning. Övriga tider efter överenskommelse. Telefon 303

MATFRÅGAN

TILL JUL

ordnar sig både **billigt** och **bra** om inköpen göras hos

Lithells Kumla
Hallsberg

Falk för trollgummans mysterier. Det gick så långt, att ett brudpar vägrade att låta Falk förrätta vigsel på annan dag än en fredag. Vigsel en annan dag skulle medföra olycka för brudparct. Detta hade »Bosa-Lovisa» sagt, och hennes ord vägrade bra mycket mera än prostens. Ty hur många lyckade kurer hade inte hon att yvas över.

Vid vägskalet vid Sätra förekom ofta dans. På sina resor kom prost:en Falk en söndag att bli vittne till en dans-tillställning. Falk var inte sen att gripa in och hårt fördöma ungdomens sätt att roa sig. Förmaningarna vunno dock inte gehör, utan när prost:en fortsatte sin färd, bjöd man upp till nästa dans. Även vid husförhören sökte Falk förmå ordsbefolkningen att föra ett mera kristligt liv. Många ansågo att den nitiske prost:en var alltför sträng för att vinna framgång.

En Folketorpspoet.

L. J. Gustafsson, nu äldrig hallsbergsbo, bodde tidigare i Dyningeberg. Han hade lätt för att skriva vers. En del dikter trycktes i örebro-tidningarna. I ett par dikter få kvacksalvarna riktigt påskrivet och göres till sådant åtlöje, att man tycker att förtroendet till dem skulle svikta även i det vidskepliga Folketorp. Här nedan följer den första dikten.

För femti år tilloaka fanns en man,
gamle Munkalöven var hans namn,
halva närkesbygden honom kände,
ful å falig som ett stort elände.

Viste man att gubben fanns i byn,
var det rent förgjort i lagårdshusen.
Trolla kunde han å vänna syn,
rota ut den hemska väggalusen.

Till gamla moster A., som nu ä dö,
en dag han kom å sa: »Koa å sjuker,
ho ska botas mä e halva brö,
men den måste vara riktigt mjuker.

Bre se'n på en duktig bet mä smör,
um ni önskar kuren kon ska bota,
håll så stadigt mor er lagårdsdör,
så mycket ni förmår å hålla mota».

Gubben stod bredvid en ko å skrek,
så det skallade i alla båsen.
Gumma ifrån dörra icke vek,
förrän Munkalöven slukat gåsen.

Munkalöven finns ej mer i byn,
sedan 1875 på hösten.
Sedan ha vi ätit sockergryn,
ty gryndoktorer är nu enda trösten.

I nästa dikt tycks Folketorpspoeten ha en gås oplodkad med Åshrodoktom d. ä. För hans piller och läkekonst har han inte det minsta förtroende.

Vem vill mej följa till nordöstra vråa
i ena ändan utav socknen K.,
där än i dag man tro på skogaråa?
Där vill en stund min tanke ner sej slå.

Ty där man har för sed, när sjuk man bliver,
och sams då ä vi om'et hela byn —
till Åsbro man på tåget sej begiver,
betalar bra för några sockergryn.

Och om ej gryna är tillräckligt inängda
med »hockus pockus», så det inget gör,
så bli vi ej däröver alls befängda,
nej, heller lägger man sej ner å dör

Men en skomakare fick lungsotsgriller,
i öjesyna vart han riktigt vit.
Hos Åsbrodoktor:n han sig köpte piller,
och bra det vart han genast sen han fick si't.

Då blev herr doktor:n uti byn beryktad,
hans gryn de hjälpa för båd folk och fän.
Ty sedan »Munkalövens» tid blev lyktad
har ingen bättre doktor funnits se'n.

Här bodde två doktorer fast de fälle
har flyttat hän te någon annan trakt.
Gubben Blindström, dito Jämmer-Pelle,
de kunde bota med den ondes makt.

De kunde bota både folk och kriter
och »tannaverk» av allra värsta sort.
»Det samma gör, varest värken sitter»,
sa Pelle, »ty den kan jag läsa bort».

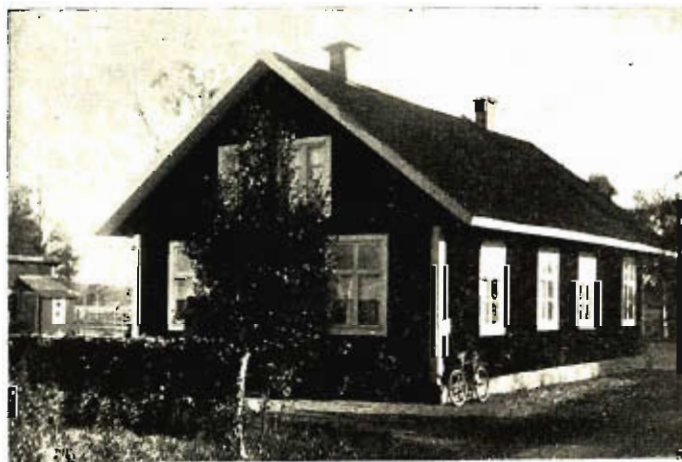
Och Jämmer-Pelle läste fram och åter
för Petter Perse och hans sjuka gris.
Men mörkrets furste och hans undersåtar,
de hörde inte upp på någe vis.

Men Blindström kommer, griper tag i grisen,
och börjar läsa på ett annat vis.
Men först han rörde trenne varv i spisen —
sin sista suck drog Petter Perses gris.

En lantbrukare i Folketorp vann rykte genom att bota sjuka kreatur. Det gick till på så sätt, att han skrapade av en »åskvigg» (stenyxa) och gav djuret stenmjölet, som botade sjukdomen.

Slut med skomakeriet vid sekelskiftet

På 80—90-talet fanns på varje lantgård i Folketorps-trakten ca 2—3 arbetare, vilka gjorde skor och hjälpte till med skörden. Varje torpställe hade 2—3 kor. Som foder till dessa användes sjögräs, som hämtades från Mosjön. Betalningen för sjögräset utgick i form av dagsverken å Sätra gård. Efter Kumla-kraschen 1899 började skomakeriet avtaga i bygden, och skomakarna sökte arbete i samhället.

Folketorps missionshus

Forsbergs
Damfrisering

REKOMMENDERAS!

ALLT INOM YRKET!

Telefon 192, Bostaden 440

Sinabönderna fick därefter nöja sig med avkastningen från torpen. Vid sekelskiftet uppgick kornas antal till 40 på torpställena och har sedan reducerats till 2.

En vaken befolkning.

Av det föregående har framgått, att Folketorpsborna fordomdags hade lätt att förtro sig till »kloka» gubbar och gummor, även då det gällde de mest allvarliga sjukdomar. En vers av L. J. G. om detta förhållande bör räddas åt trycket:

Men om det var en epidemisk smitta,
det kunde ingen enda rätt förstå.
Ty ingen doktor fick till trakten titta,
för sanna ha vi aldrig trott uppå».

I våra dagars Folketorp är folket vaket och av ideell läggning. Den religiösa- och nykterhetsverksamheten har stora försänkningar i orren. Redan tidigt fanns en godtemplarloge Linnéa, som en tid hade 200 medlemmar. Logen Skyddsvakten har f. n. ingen verksamhet, men man må hoppas att lokalfrågan med tiden går att ordna, och logens arbete återupptages. Logen har dock ett bibliotek på ca 700 band, vilket varje år utökas. Nykterhetsverksamheten representeras av en livaktig blåbandsförening, som i år även förstärkts med en ungdomsavdelning. Lantbrukare Johannes Pettersson i Dyrningeberg har utträttat storverk för de blåa färgerna i denna del av Kumla kommun. Missionsförsamlingen upprätthåller också verksamhet och har förmånen av att äga en präktig lokal för sina sammankomster.

I kommunikationshänseende är Folketorp den mest missgynnade trakt i Kumla. Någon busslinje berör ej trakten. Vägarna voro tidigare under all kritik men under senare åren ha de mycket förbättrats. Emellertid är det en talrik befolkning boende här, som minst av allt är van vid tidens bekvämligheter på olika områden. Några stora inkomster komma de inte upp till, men de reda sig relativt bra. Postgång är ordnad fr. o. m. förra året. Vintertiden känner nog många sig isolerad, men i sommarens soliga dagar har man all anledning att känna trivsel i det vackra Folketorp.

En städare ...

(Forts. från sid. 6)

Vi hade då en liten humoristisk städare vid skolan. Jag stod en kväll i min vedbod och högg, alla utrymmen i uthusen voro fullbelagda med kommissionsved. Då kom städaren in till mig och slog sig ned på en kubb. »Se, de ä en för otäckt riktig ved, vi ha fått», sa' han, »för skulle husa ta eld och brinna opp, så har vi åtminstone ven kvar».

Lössa de gni långt utåt gårderna.

»Lodare» eller »luffare» var det gott om, och det var svårt att mäta dem. En del var trevliga och språksamma. En, som påstod sig vara från Västerbotten, kom tidigt en morgon. Då hade han legat i tegelbruket vid Stene, och han sade, att de varit ett tiotal där om natten. »Då kryper väl hela Stene tegelbruk bort», sa jag. — »Neej», sa' han, »lössa ä' så rädda för röken vid tegelbruket, att de gni långt utåt gårderna».

Mörkret i stugorna var svårt. Många gamla tordes inte använda karbidlamporna. De eldade i järnspisen och hade luckan öppen. En kväll hade vi kortutdelning vid Hörsta. Det var trångt med folk och längst ned stod en döv man och höll om ett par kaffekort, som han inte fått köpa något på. Han var arg, och han kranade korten. Anders Andersson viskade till mej: »Nu är den döve ond». När han kom fram till bordet och satte korten för näsan på mej, trädde jag ned handen i en låda, jag hade med, och tog fram två vita, härliga stearinljus och höll upp för honom. »Får jag de där», sade han. — »Jaa», sa' jag. Han sken som en sol. Aldrig ett ord sa' han om korten, som han inte fått något på.

När Carl Nilsson spridde ljus.

Julaftonen 1917 var karbiden slut hemma. Det såg ut att bli en mörk jul, ingen karbid, vart man vände sig. Om jag minns rätt, hade jag fått ett halvt paket julgransljus, därför att jag hade barn. Jag fór ned till Kumla, ett ärende till brödbyrån. Inkommen fick jag höra Bror Andersson tala med Kumla Skofabrik och få löfte om ett fat karbid. Det skulle sändas till C. H. Larsson. Så fort jag hörde detta, tänkte jag: »Ingen mer än jag vet detta». Och jag ut, men när jag kom till Hagendalsvägen, var det som en ström med folk uppåt C. H. Larsson. Där blev en kö! Svetten rann av Larsson, som vägde upp bara halvkilopåsar. Där fanns i lokalen en liren järnkamin. Jag fick en lång stund ta tag mot väggen för att inte klämmas mot och vräka omkull kaminen och bränna upp mej och andra. Allt-nog jag fick ett halvkilo karbid, och fabriker Nilsson spridde ljus i många hem den julaftonskvällen.

Det värsta under den svåra tiden var säkerligen mörkret under spanskan sjukans tid 1918. Vi välsignade en lantbrukare i Norra Mos, som kom upp till oss med ett kvarter fotogen, så vi kunde tända en liten glänta, då vi vakade. En lantbrukare i Ekeby, kunde också dela med sig något litet.

Ännu ligger som en ljuvlighet i mitt minne den kväll efter det stora krigets slut, när vi fått hem fotogener och jag hade fyllt min lampa. En stor hög skrivböcker rättades som en lek, och så tog jag fram och skar opp en nyköpt bok på östgötamål. Det var en diktsamling »Skörd» av Gunnar Hede.

Kanske vi äro bättre rustade nu att möta det naturliga mörkret i våra hem. Men må vi bedja att vår jord bildligt talat, andligt sett, ej må gå under i nattsvart mörker.

Detta är några hägkomster från en tid, som gömde så mycket lidande och så mycken nöd, en tid, som gjorde många människor snikna, en tid, då man ville bli rik på kort tid. Betecknande är att barnavårdsnämnden i Kumla tog initiativet att ingå till länsstyrelsen med begäran om förbud mot kortspel i det fria å allmänna platser, en begäran som dock ej beviljades. Men denna tid och efterkrigstiden tände också offersinne i mångt bröst och drev många i samarbete för att hjälpa. Många människor mötte varandra i gemensamma sociala strävanden.

Illustr. John Norlander.

JOSEF SVENSSON.

Brevpapperet

bör vittna om god personlig smak
Använd därför

I parti från

JOHNSON & HILL A/B ÖREBRO - PAPPERSVARUFABRIK

SVENSKT ANTIKPRESSAT PAPPER
SVENSKT DIPLOMAT PAPPER
SVENSKT HAMRAT PAPPER
SVENSKT LINNIPRESSAT PAPPER

Efterfråga dessa förnämliga kvaliteter hos Eder Bok-
eller Pappershandlare

Låt

Enoch Pettersson
Kumla

leverera sina kvalitetsvaror
å Edra »Julkort»

Speceriaffären
Tel. 373

Sydfrukt - Julgotter
Golvfernissor - Vaxduk

Elektriska Maskin- & Belysningsbolaget

Utför alla slags installationer
för kraft och lyse. Försäljer
all slags elektrisk material
och armatur

Telefoner 202 och 106

I den riktiga Julstämningen

kommer Ni först
efter ett **bad** i

Kumla Varmbadhus

BAD ÄR
HÄLSA!

Medicinska kar- och badstuvad
Tel. 299

Håkansson Conditori

REKOMMENDERAS!

Gott kaffe! Gott bröd!

Beställningar å Tårter samt Efterrätter
mottagas. Telefon 154

Sundströms Kiosker

Frukt, Choklad
o. Konfektyrer

Tel. 412 - Kumla

Största sortering!
Humana priser!

Carl Sundberg

Reparationsverkstad

Automobil- och Motorcykel-
reparationer. Delar och till-
behör i lager

Telefon 435

Bärgningsbil Nattetid Tel. 601

Hos

Bröderna Sandberg

får Ni allt fermt expedierat
och reellt lagat i allt vad
som hör till motorbranschen

Fullständ. Mek. Verkstad

Oljor, Tillbehör, Svetsningar

Cylinderborrningar!

Tel. 113

Södra Åkeriet

Köpmangatan, Kumla

Inneh. Gotthold Nylén

Rekommenderas!

Telefon 178

Torvströ ständigt i lager

Passande Julklappar

Fick- & Armbandsur, Ringar, Collier, Kedjor
Borstar, Tenn- & Nysilvervaror, Bordssilver
Glasögon m. m. köpas fördelaktigast i

L. N. Brinks Ur- & Guldsmedsaffär

Julaffärerna i Kumla-affärerna!

Vid behov av

SKODON

Rekommenderas

Elis Schölins Skoaffär

Johanneskyrkogatan

Tel. 442